

PÍSEMNÁ PRODUKCE DĚTÍ V 6. TŘÍDĚ

Ida Viktorová

OBSAH

ZMĚNY

SEŠITY

SLOHOVÉ VYUČOVÁNÍ

1. Mikuláš
2. Mamut
3. Doslovná reprodukce
4. Osnova k pohádce
5. Koněpruské jeskyně

ZÁVĚR

PŘÍLOHY

Letošní výzkumná zpráva se bude opět věnovat určité části písemné produkce dětí 6.A. ZŠ Žluté.

Pro začátek bude nutné připomenout některé změny, kterými tato třída prošla při přechodu na druhý stupeň základní školy. Zejména příchod skupiny dětí z dyslektické třídy výrazně ovlivnil její celkový charakter. Nebyla to změna jediná (viz dále).

V textu postupně probírám školní úkoly ze slohu, tak jak po sobě následovaly a jsou také zapsány ve školních sešitech z českého jazyka. Učitelka záměrně v tomto školním roce nezařadila velkou slohovou práci na samostatný papír nebo do speciálního sešitu; sešity nás tak provedou celým slohovým vyučováním.

Slohová cvičení byla rozdílná, což umožnilo zachytit různé problémy dětí při psaní textů (slohových cvičení). Ukázalo se také, jak vlastně děti jednotlivé slohové úkoly pro sebe definují a jaké volí postupy při jejich zpracování, včetně dalších souvislostí s výslednou podobou psaných textů - produktů těchto úkolů.

Psané texty dětí vystupují proto vždy, kdy to bylo možné, v kontextu vyučování (záznamy z vyučovacích hodin, rozhovory s učitelkou, učebnice, metodická příručka, čítanka).

ZMĚNY

Změn, které se bezprostředně dotkly třídy, je třeba zaznamenat hned několik.

Jako jednu ze zásadních musíme jmenovat nové složení dětí ve třídě. Zatímco část dětí odešla na osmiletá gymnázia (5 dětí), do třídy na počátku školního roku nastoupilo 7 dětí z dyslektické třídy¹ (3 dívky a 4 chlapci). Během roku navíc přešel jeden žák na žádost rodičů do paralelky.

To znamená, že ze třídy odešly děti prospěchově zdatné, přibyly naopak děti s poruchami učení a školními potížemi vůbec. Tím se také poněkud proměnil charakter klimatu ve třídě. Zatímco sociálně se třída sžila velmi rychle a pro mě překvapivě bez většího tření, učení,

¹ Na Žluté škole fungují pro 2. - 5. postupný ročník specializované dyslektické třídy. Škola je spádová pro dyslektické děti z okolních škol. Do dyslektických tříd nejsou ovšem zařazeny pouze děti s poruchami učení, i když zřejmě převažují, ale i další děti s problémy se školní adaptací v širokém smyslu slova. V pátém ročníku jsou tyto třídy rozpuštěny, a děti jsou rozděleny po skupinách do stávajících tříd.

prospěch a intelektuálními zájmy poněkud poklesly ve svém významu. To sebou přineslo i změny pozic některých dětí. Děti výrazné a prospěchově šikovné z původní třídy si vesměs udržely své postavení v novém složení, posílily i některé děti průměrné a intelektově slabší, pokud jim to dovolily jejich sociální vlastnosti. Slabší školní zájem a prospěch ztratily na ostroiti při diferenciaci třídy, ale vedle nich posílily některé jiné vlastnosti jako sociální síla a průraznost. Pro přesnější popis třídy však nemáme v letošní roce dostatek rozmanitějších dat.

Další změny souvisí s přechodem na druhý stupeň základní školy. Děti dostaly jinou učitelku třídní (český jazyk, rodinná výchova, pěstitelské práce); spolu s ní se ve třídě střídá dalších osm učitelek.

Tyto učitelky zastupují nejrůznější učitelké typy, přestože jsou všechny přibližně stejné věkové kategorie (40 – 55 let). Nejoblíbenější u dětí zůstává učitelka třídní a učitelka dějepisu a občanské výchovy.

Pro děti bylo možná překvapením, že nedošlo k větší přísnowi a důraznowi v působení učitelů, naopak spíše v určitém smyslu k uvolněni. Proti velmi pevnému vedení třídy paní učitelkou z prvního stupně, které ke konci pátého ročníku již velmi skřípalo, chová se nová paní učitelka k dětem více jako k dospělým a zodpovědným. Třidu řídí mnohem méně viditelně, ovšem dobře a pevně.

Novinkou pro děti byl také způsob výuky, alespoň v některých aspektech. Nás budou zajímat zejména ty jevy, které vstupují do souvislostí a písemnými praktikami dětí a jejich písemnými texty.

Máme na mysli především vyšší míru teoretizace učiva, která se mimo jiné projevuje graficky i obsahově také ve vedení sešitů, psaní různých textů nebo prověřování znalostí. Sešity jsou používány daleko více ke shrnutí učiva a k domácí přípravě nežli dříve, kdy sloužily spíše k procvičování. Teoretické učivo je resumováno do zápisu v sešitě, který vzniká převážně ve škole a poté je také prověřováno jeho naučení.

Výukově to znamená, že nestačí aplikovat určité znalosti nebo dovednosti (např. vyjmenovat vybraná slova, napsat správně i/y), ale ve větší míře přibývá tlaku na verbální znalosti teoretických pravidel, shrnutí celků učiva, definic, pouček i celých výkladových textů. V tomto duchu probíhají i vyučovací hodiny (zejména ty, kdy se vykládá nová látka) a vedení zápisů do sešitů. Sešity obsahují pak nejen cvičení, ale také teoretické bloky učiva v odpovídající grafické úpravě, které mají výhledově vést děti k samostatnému zpracování učební látky i v písemné podobě (poznámky, výpisky ad.) a již nyní dávají možnost zachytit celek látky vyučovacího předmětu a možnost používat sešity k opakování a učení. Sešity se tak na poli textových žánrů odlišují od sešitů na 1. stupni.

Podíváme se proto orientačně na vzhled a obsah sešitů dětí naší třídy.

SEŠITY

Velká pozornost se věnuje v hodinách vedení sešitu, úpravě a úplnosti zápisů. Učitelé neustále během celého školního roku připomínají okraje v sešitech, podtrhávání nadpisů (někdy dokonce vidíme propracované systémy barevného značení a podtrhávání podle určité hierarchie). Přesto u některých dětí, zejména část dyslektiků, najdeme v sešitech zmatek (pro vnějšího pozorovatele, hlavně díky neúpravě a špatné čitelnosti písma a neúplnosti zápisů).

Disciplinace dětí tu je v tomto směru silná; od požadavků na kvalitu písma (ve smyslu pěkného psaní, krasopisu) k požadavkům na celkovou kvalitu záznamů v kontextu obsahu výuky a jednotlivých předmětů, včetně úpravy a čitelnosti zápisů. Sešity mají stále charakter

pracovní plochy (na procvičování, pravopisná cvičení, koncepty slohových prací, příklady v matematice, poznámky, záznamy o domácích úkolech, přípravy na písemnou práci, opravy apod.). Přibývá současně souhrnů učební látky, teorie, na které se právě váží větší nároky na úpravu (ve smyslu vyznat se v sešitě a učit se z něho).

Při pohledu do sešitů jsou patrné konkrétní požadavky učitelů, které se soustavně opakují - datum, podtrhávání nadpisů a podstatných částí textu, uvádění tématu hodiny a jednotlivých obsahových podtémat, rámečky a tabulky pro příslušné části textů, příklady, případně vzorce a obrázky.

Jako příklad si uvedeme zápisy z matematiky a českého jazyka.

V českém jazyce se koncem září probírala látka o délce samohlásek. Základní téma bývá od počátku hodiny napsáno na tabuli, stejně jako datum, i v případě, že se procvičuje také ještě jiný jev, zkouší, opravuje diktát apod.

Na počátku hodiny děti opakovaly látku o hláskosloví. Při opakování byl využíván systematicky také zápis již napsaný v sešitě:

Sešit Michala:

23.9

Hláskosloví

Hlásky = Zvuky lidské řeči, z kterých se skládají slova, nazýváme hláskami.

1. Samohlásky

a) krátké a e i o u

b) dlouhé á é í ó ú

2. Sohlásky

a) tvrdé h ch k m d š ň

b) měkké ž š č ř ě c j d' s' n'

c) obojedné b f l m n s v z

28.9

Dvojhásky

Délka samohlásek

Může mít obvykle 2, 3 nebo 4 zvuky, jak si je lidé představují.

Evidentně se jedná o opakování, protože tato látka byla nejednou probíraná v minulých letech. Učitelka však po dětech žádá, aby uměly reprodukovat tuto tabulku jako celek. Děti se mohou dívat při opakování dokonce do sešitu, což kupodivu ani mnozí nedělají. Učitelce nejde dnes ani tolik o prozkoušení dětí, jako o to, předvést jim, co a jak se vlastně zkouší a jak se na zkoušení připravit. Návod, jak se chovat při zkoušení, se zvláště na počátku roku opakuje několikrát.

Novou látkou hodiny jsou pravidla psaní ú/ů. Děti napřed hledají v obsahu *Pravidel českého pravopisu*, kde by se mohly o tomto pravopisném jevu dočíst (reakce na téma "práce s jazykovými příručkami"). Poté čtou poučky a vysvětlují neznámá slova (fúze, ragů). Děti za pomoci učitelky shrnují poučení o pravopisu ú/ů. Tedy opět se připomíná, že nutno je nejen psát správně, ale i verbálně tento jev uchopit jako celek.

Na konci hodiny probíhá zápis do sešitu. Učitelka píše na tabuli a zápis komentuje.

ú:

1) na zač. slov²

Píše a diktuje se všim všudy. "Zač." je zkratka jako začátek

př. únava

a musí být tečka, stejně jako "př." je příklad, také s tečkou, protože jde o zkratku.

2) ve složeninách, po předponě př. bezúčelný

Diktuje.

Co bude teď? Ano příklad. Musíte se učit, jak si psát zápis, budete to postupně dělat sami.

3) citoslovce př. vrkú

Stále diktuje. Děti již vědí, že přijde příklad

4) pamatuj slova:

ocún, skútr, túra, kúra, múza, ragú

Není čas, zvoní, slova však uč. píše na tabuli, protože je neznají (např. "ocún" někteří myslí, že se píše "otsún")

Další příklad pochází z hodiny matematiky, také z počátku školního roku. Učební látka je zapisována na tabuli a do sešitu trochu způsobem, než jak tomu bylo v hodině českého jazyka. Souhrn nové látky v této hodině se objevuje postupně - jak se učivo během hodiny probírá, vzniká a rozšiřuje se také zápis v sešitě.

Tématem hodiny byla desetinná čísla.³

Desetinná čísla (červeně)

Vzorně si každý napíše téma hodiny, tak jak děláme (t.j. podtržené červené písmo).

Co budeme dělat? Otevřeme učebnici s. 13 vpravo dole. Nadpis je desetinná čísla. Čtou a opakují látku z minulých let. To je stará látka, zatím nic nového. Vemte si sešit a zapíšeme si: Napiš si to a pro jistotu si řekneme každý jeden desetinný zlomek. Všichni postupně říkají zlomky, vesměs správně. Napíšeme si několik těchto zlomků, opiš z tabule:

Desetinný zlomek (červeně) - ve jmenovateli je 10, 100,....

6/10, 12/100, 1286/10

² Přepis zápisu z tabule: tučně je zachycen vlastní zápis na tabuli, který děti přepisují do sešitů, kurzívou komentář učitelky během zápisu, normálním písmem je popsáno, co učitelka nebo děti dělají. Obdobný postup jsem zvolila také v dalších případech.

³ Opět uvádíme na jedné straně tučně zápis na tabuli a do sešitů, na straně druhé komentář učitelky a dění ve třídě.

jmenovatel (červeně)

To číslo dole se jmenuje jak? Ano jmenovatel. Zlomky všechny přečteme ještě jednou. Dole v učebnici je rámeček a čteme, co jsou desetinná čísla. Opět si každý připraví jedno desetinné číslo a pak sešit.

Desetinná čísla jsou zapsaná pomocí desetinné čárky.

0,2; 3,62; 1,05; 126,3;

Poznáme je podle desetinné čárky.

Napiší nějaká desetinná čísla, vy si je zapíšete a potom je přečteme. Všimli jste si, že píše znak, který se jmenuje středník? nemohu napsat čárku, protože by se to všechno pletlo. pro jistotu se podíváme kolik tam těch čísel vlastně je. Trvá na tom, aby se zlomky četly důsledně, tedy nikoliv jen tři celé šedesát dva, ale tři celé šedesát dva setin.

Převádění

16/10 = 1,6

326/100 = 3,26

Zlomky a desetinná čísla můžeme mezi sebou převádět.

Co jsme to napsali? měli jsme desetinné zlomky a udělali jsme z nich desetinná čísla.

Následuje procvičování převodů a vysvětlování problémů s desetinnými místy v případě, že děti mají potíže. Do sešitu přibývají i další příklady z učebnice. Zápis tu tak nabývá již charakteru pracovního sešitu

Tyto souhrny učiva napsaly na tabuli obě učitelky kompletně, děti pouze přepisovaly do svých sešitů a poslouchaly nebo doplňovaly výklad. Postupně během roku můžeme pozorovat vznik částečných zápisů vedených učitelkou, které děti doplňují ve škole nebo doma. Doplnění není obvykle nijak těžké, ale vede děti k samostatnější práci, k pochopení pravidla, že látka zapsaná v sešitech je také látka ke zkoušení - viz následující zápis z českého jazyka (prosinec).

Další posun pozorujeme během roku v tom, že zápisy učitelky dětem diktují a samy nepíší na tabuli. Na dětech je v tomto případě grafické zvládnutí zápisu do sešitu.

Tématem další hodiny českého jazyka, kterou uvedeme, byly “druhy slov”. Po několikáté děti na počátku hodiny opakovaly jednotlivé druhy slov, následovalo cvičení na pravopis přídavných jmen.

Novou látkou pro tuto hodinu byla zájmena. Učitelka připomněla, že *přídavných jmen je mnoho a ani je nemůžeme všechna vyjmenovat* (po cvičení, kdy všechny děti měly vymyslet po třech přídavných jménech), *ale zájmen je málo. Proto je lze znát všechna, dokonce je nutné se jim naučit, aby se dal poznat jejich druh.*

Nejprve děti čtou v učebnici látku o zájmenech⁴. Za domácí úkol dostávají vypsát a začít se učit sedm druhů zájmen. Zápis do sešitu provedou částečně na konci hodiny jako vzor, který je doma již jen doplněn.

Zájmena (červeně)

17.2.

Zápis provedeme částečně ve škole, doma si doplníte jednotlivá zájmena, vypíšete je z

⁴ Děti používají učebnici Styblík, V. a kol.: Český jazyk pro 6.ročník ZŠ. Praha, SPN 1999.

- učebnice na straně 81.
1. **osobní** *Podtrhni, vynech tři řádky a do nich doma vypiš zájmena osobní, tedy :já, ty....., jak máme v učebnici.*
 2. **přívlastňovací** *Opět jako v předchozím případě, vynech tři řádky, to bude stačit. Jirko, přečti nám všechny přívlastňovací zájmena!*
 3. **ukazovací** *Tady stačí vynechat dva řádky, texty, tedy zájmen je tu méně. Přečteme si je. Děti čtou jednotlivá zájmena z učebnice.*
 4. **tázací** *Přečteme si zájmena. Vidíte, tady nám bude stačit jeden řádek v sešitě.*
 5. **vztažná** *Opět stačí jeden řádek. přečtu vám všechna zájmena sama*
 6. **neurčitá** *Ta jsou těžká, napíšeme si je radši hned.*
 - někdo, něco, některý, nějaký něčí, každý a všechen** *Nemusíte je umět všechna. Jak vidíte, často jsou to vlastně zájmena tázací s předponou ně-. Zdeněk se ptá, kolik řádků má zde vynechat, jestli také tři. Ne, Zdeňku, tady nemusíš vynechávat žádný řádek, už jsme všechna zájmena právě vypsali*
 7. **záporná** *Zítرا budete všichni mít!*

Zápis je opět proveden na konci hodiny, ovšem pouze částečně. Děti tu nemají vcelku žádný problém s charakterem textu, který mají doma doplnit. Zápis v sešitě tu plní funkci teoretického souhrnu, který je nutné zvládnout a který bude v následujících hodinách zkoušen. Tím, že děti jednotlivá zájmena musí vypsát samy doma, udělají současně první krok k jejich naučení.

Obdobné postupy vidíme také v dalších oddílech vyučování českému jazyku, v literatuře a ve slohu. Z hlediska žánru textu nejsou tyto zápisy zase takovou novinkou, známe je již z prvního stupně, systematicky se však začínají budovat postupy zpracování odborného textu (výkladu učitele nebo učebnice). Bohužel v tomto roce neproběhla slohová látka “výpisky z textu”. Tak nemáme ani srovnání s produkcí dětí ze čtvrté třídy z této oblasti.

Také ve slohu, kterým se budeme dále zabývat, se vedle slohových prací a další úkolů (jako obdoby pravopisných cvičení a diktátů), objevují teoretické souhrny učební látky (jako jsme pozorovali souhrny mluvnice). Výsledkem slohového učiva od 6. ročníku tedy nejsou pouze slohové práce, ale i teoretické poučení.⁵

SLOHOVÉ VYUČOVÁNÍ⁶

⁵ Metodická příručka přímo říká: *Slohové vyučování dosud probíhalo bez soustavnějšího teoretického poučování. Na tuto práci navazuje učitel 6. ročníku. Probíráním cvičení dospívají žáci k určitým poznatkům a zkušenostem, které jsou vždy za cvičeními zobrazeny.* c.d., s. 65-66 .

⁶ V rámci vyučování slohu používala učitelka těchto publikací : Styblík, V. a kol. : Český jazyk pro 6. ročník ZŠ a Metodická příručka k učebnici. Praha, SPN 1999.; Frantlová - Bláhová, R.: I slohu se dá naučit. Olomouc, nakl. Olomouc 1997.; Čítanka pro 6. ročník ZŠ. Praha, SPN 1997 a Štorch, E.: Lovci mamutů (školní četba na pokračování).

V rámci slohového vyučování se podíváme na pět úkolů, tak jak je nacházíme za sebou ve školním sešitě během školního roku.

Program slohové výuky podaný v učebnici nebyl důsledně respektován (viz komplet slohového učiva v učebnici: vyprávění, popis, zpráva a oznámení, výpisky z textu, dopis). Učitelka se soustředila více zejména na vyprávění a částečně také na popis. Jedním ze zásadních důvodů byly velice nevyvážené znalosti dětí a kvalita jejich mluveného i psaného projevu (především u dětí z dyslektické třídy). Vyprávění tak bylo probíráno podrobněji, popis byl do sledu různých úkolů v rámci "vyprávění" spíše začleněn jedním větším úkolem (Mamut) a dalšími drobnějšími úlohami.

"Vyprávění" se procvičovalo také ústně, pravidelně vždy každou hodinu literatury a velmi často také během hodin slohu a mluvnice. Vyprávění mělo různý charakter; systematicky se objevovalo vyprávění přečtených kapitol knihy, referáty nad domácí četbou apod. Tak mělo každé dítě nejméně dvakrát za školní rok samostatný výstup ve třídě⁷

Budeme se však nadále zabývat především psanými texty dětí, i když nezbytné je vždy připomenout kontext, ve kterém tyto texty vznikaly. Zajímat nás budou opět jako v minulých letech postupy, které děti produkují, aby definovaly úkol, který před nimi stojí a zvládly jej. Podíváme se, zdali se výrazně projeví rozdíly mezi dyslektickými dětmi a dětmi z původní třídy. Nemáme bohužel k dispozici sešity všech sedmi dyslektických dětí; vystupují zde pouze čtyři pod jmény Květa, Kateřina, Dominik a Martin.

Představíme si seznam samostatných úkolů ze slohu, které jsou zachyceny prostřednictvím psaného textu v sešitech, v pořadí, ve kterém se ve škole psaly. Jedná se o tyto následující slohové práce (cvičení):

1. Vyprávění o Mikuláši
2. Popis mamuta (na základě literární předlohy J. Augusty)
3. Doslovná reprodukce textu Tolstého *V nouzi poznáš přítele*
4. Zpracování japonské pohádky *Vodopád Nengo* (osnova, hlavní myšlenky)
5. Vyprávění o výletu do Koněpruských jeskyní

Všechny texty jsou přepsány a uvedeny v příloze.

1. Mikuláš

Vyprávění "O Mikuláši" psaly děti v rámci slohového vyučování. K vlastnímu psaní se dostaly až ke konci vyučovací hodiny. Psanému textu o Mikuláši předcházela v hodině látka o vyprávění, vycházelo se z učebnice českého jazyka. Látka je zde uvedena povídkou E. Horelové *Proč mám ráda myši*⁸. Po krátké povídce je v učebnici připravena sada otázek k textu, které nutí děti uvědomit si živost příběhu (díky vyprávění v 1. osobě). Další pokyny podněcují děti k vyprávění příběhu svými slovy. Následuje dramatizace jako úvod k problematice přímé řeči. Závěrem této části učebnice přináší dvě poučky („*Vypravování nabývá účinnosti, je-li podáno v 1. osobě jednotného čísla.*“ a „*Přímá řeč oživuje vypravování a přibližuje postavy čtenáři.*“⁹)

⁷ Všechny děti vyprávěly po jedné kapitole z Lovců mamutů a jedné vybrané báji z Petiškových Starých řeckých bájí a pověstí. Musíme ovšem připomenout v tomto kontextu další žánr, který se v šesté třídě objevil, a to referát. Nemáme bohužel dostatek dat, které by se vztahovaly k "referátu", ale vzhledem k jeho oblíbě u dětí i učitelů bude potřeba příští rok tato data sebrat.

⁸ Český jazyk pro 6. ročník. c.d. s. 127-129

⁹ Český jazyk pro 6. ročník. c.d. s. 128-129

Učitelka ve třídě při práci s povídkou potlačí učivo o přímé řeči (během celého roku se ostatně málo vyskytuje, přibývá až v sedmém ročníku), ale poukáže na další aspekty, především hlavní linii a pointu děje a přitažlivost vyprávění. Zachytíme tu linii hodiny po které následuje další úkol, který nás zajímá - vyprávět vlastní příběh o Mikuláši.

Záznam hodiny (zkráceno):

Článek Horelové je o kocourkovi Čertovi, kterého si jedna holčička přinesl domů a musela kvůli němu pořídit i myšky, aby se s ním rodiče smířili. Učitelka s dětmi napřed hovoří o příběhu a zkoušejí vyprávět

Lída: *Holčička našla kočičku a vzala ji domů a doma to nedovolili a tak šla do školy a ptala se kamaráda, jestli by jí chytil myši*

Bára K.: *A ona je pustila do sklepa, na půdu, jednoho do kuchyně...*

Honza: *Čert chytil myš...*

Učitelka: *No snažil se, ale z počátku mu to nešlo a kdo mu pomáhal?*

Jirka: *Tatínek mu pomáhal.*

Učitelka: *A jak to dopadlo? Co maminka?*

Všichni: *Maminka ječela...*

Šimon: *Holka dělala, že se taky bojí myši, aby si Čerta nechali.*

Učitelka: *A jak to dopadlo?*

Michal: *Čert chytil myš a nechali si ho.*

Učitelka: *Když my takto vyprávíme, tak to není stejné, jako když se čte. V čem to je, že při čtení nám to připadá tak hezké. Čím to ta spisovatelka udělala, že se ta příhoda hezky a se zájmem čte?*

Šimon: *Je to krátké. Dobře to dopadne.*

Učitelka potlačí Šimonovu poznámku o krátkém textu a zůstává u jiných vlastností příběhu.

Učitelka: *Ano máme rádi, když má příběh dobrý konec. A co námět?*

Květa: *O zvířatech...*

Učitelka: *Třeba rádi čteme o zvířatech. Námět je to hezký, o holčice, jak přelstila rodiče a jak to celé dopadlo. Námět musí být zajímavý. Třeba když si povídáte, tak také se snažíte říkat zajímavé věci, aby vás druzí poslouchali.*

A ještě je třeba hezky a poutavě vyprávět.

V jaké osobě je příběh napsán?

Učitelka přejde k látce nabízené učebnicí.

Zdeněk : *4. osoba...*

Učitelka : *My máme nějakou 4. osobu, to bych ráda viděla, jak vypadá.*

Postupně si ukazují, že jednotlivé věty jsou v 1. a 3. osobě jednotného i množného čísla, nejvíce však v 1. osobě jednotného čísla.

Učitelka: *Proč to ta spisovatelka vypráví v 1. osobě? Dělá to dojem, jako kdyby byla ona ta holčička, jako by se to stalo jí.*

Když je knížka napsána v 1. osobě a my si ji čteme, tak pak máme pocit, že se to děje nám, že to vyprávíme sami sobě a o sobě. Znáte přece ten film, kde kluk se začel do knihy tak, že se dostal do ní, přímo do děje

Petr: Nekonečný příběh. Jak to četl, tak to prožíval. Schoval se ve škole na půdu a četl a byl v tom příběhu.

Zdeněk: Důležité bylo, že byl šťastný konec.

Učitelka: Důležité bylo, že můžeme číst a prožívat příběh, jako by se nám děl, jak jsme to viděli v tom filmu, jako bychom se účastnili děje. Proto 1. osoba, abychom přirozeně mohli prožívat. Ani se ten příběh nakonec spisovateli nemusel stát, nemusí to být pravda. Nebo můžeme něco přidat a něco vynechat, tak jak vznikají příběhy, které si rádi vyprávíme a které se nám líbí.

Poté čtou v učebnici poučku o vyprávění v 1. osobě a zapisují do sešitu. Učitelka již připravuje vlastní psaní dětí, které bude následovat.

Učitelka: Pak ještě pozor na opakování slov. Neopakujte pořád stejná slova. Pozor hlavně na slovesa. To se často děje, že děti píší a mají tam stále "je, je, je" nebo "měl, měl, měl".

Uděláme zkusmo osnovu k tomuto příběhu:

Podívej se do každého odstavce to bude jeden bod osnovy.¹⁰

Jednotlivé body následující osnovy zachycují různé varianty, které nabízely děti i učitelka.

- 1. Nález Čerta*
- 2. Myši. Chytání myši. Lest na rodině. Ruda nachytl myši.*
- 3. Myši v akci, účinek myší*
- 4. Dělán, že se bojím myší. Zastírání lsti*
- 5. Vítězství kocoura*
- 6. Čert zůstal u nás*

Učitelka: Osnova musí být konkrétní, co v tom odstavci je. Osnovu vždy musíte očíslovat a potom bud' můžeme začínat vždy malým písmenem, nebo vždy velkým, to je jedno. Můžeme psát věty, nebo jen body, hesla.

Vidíme, že se učitelka zabývala při výkladu různými jevy okolo vyprávění, ovšem na jiném materiálu (příběh o kocourovi a myších), nežli pak děti zpracovaly (Mikuláš). Také možná proto děti braly tuto slohovou látku jako jiný úkol, než následující text o Mikuláši. Osnovu nepoužil totiž žádný z žáků, vyprávění v 1. osobě bylo zcela automatické...

Následuje již úkol "Mikuláš". Na práci nezbyvá moc času, asi 20 minut včetně úvodu učitelky. Děti proto budou text dopisovat nebo dokonce předělávat doma. Učitelka sama vypráví o tom, jak prožila tento den a vyzývá děti, aby se zamyslely, jak Mikuláše prožily a teprve poté o něm napsaly. Děti mají dotazy, zda psát o celém dnu, nebo jen jak to probíhalo večer. Šimon neustále protestuje, že nemá co, psát, *protože se jen nudil a koukal celý den z okna*. Učitelka ho však vtipně zatáhne do vyprávění napřed tím, že jistě dostal také nějakou nadílku (což Šimon přiznává) a dále otázkami *proč se nudil, kde zrovna byl, proč tedy nic nedělal* apod.

I ostatním dětem radí, aby napsaly, kde všude byly, co viděli, co dostaly, co dělaly celý den. Nakonec navrhne začátek textu, který děti mají poté samostatně pracovat jako: *Letošní Mikuláš připadl na neděli....* Tohoto úvodu se většina dětí také drží (konec záznamu hodiny).

¹⁰ Srv. úkol "osnova japonské pohádky", viz dále.

Základní požadavky ze strany učitelky tedy jsou : zamyslet se a nepsat zbrkle hned, připravit si obsahový materiál k psaní, přečíst po sobě doma v klidu text, aby dával smysl a výsledek případně dodělat, opravit nebo úplně předělat.

Mikulášské texty

K dispozici máme 13 vyprávění o Mikuláši ve školních sešitech. Podíváme se, jak jsou texty obsažné a jak různě děti při jejich vytváření postupovaly.

Texty jsou v průměru dlouhé 13,7 řádků v sešitě A5. Děti z dyslektické třídy mají texty dlouhé 11,5 oproti ostatním, kdy je to 14,0 řádků. Toto zjištění je třeba ovšem upřesnit, protože pouze dvě dyslektické děti psaly o Mikuláši (Martin 8 řádků, Květa 15). Nejkratší text vůbec najdeme u Šimona (5 řádků a pouze jedna verze textu), nejdelší pak u Otíka (21 řádek v první verzi a 29 řádků ve verzi druhé).¹¹ Kvantita textu tady vypovídá především o chuti pracovat, protože v obou případech jde o nadané děti.

Vzhledem k slohovým pracím na 1. stupni ZŠ sledujeme v letošním roce některé nové prvky. K nejnápadnějším patří práce nad vlastním textem, produkce přípravných textů. Dříve děti také připravovaly předem slohové práce, ale především v rámci přípravných společných cvičení. Nyní je část přípravy přesunuta do individuální práce nad vlastním textem. Jde o posun způsobený vyučováním “psaní”, ale také jsou děti na tyto postupy jednoznačně připravenější. V tomto kontextu není asi překvapující, že se postupy jednotlivých dětí od sebe výrazněji liší, ale ani to, že opět pozorujeme “opisování” některých praktik (náhlá existence vsuvek, vsuvky označené číslem nebo hvězdičkou, např. *5 ad.). Zajímavé je také sledovat vývoj těchto praktik během školního roku. Proto je budeme i dále zaznamenávat (pro srovnání zejména pro popis “Mamut” a ve “Vyprávění o Koněpruských jeskyních” na konci školního roku) .

V případě “Mikuláše” velká část dětí nechává základ textu, který mají napsán ze školy, pokud se s ním vůbec nakonec nespokojí. Někteří text nanejvýše dopisují ještě doma, ale bez jakýchkoliv oprav (6 dětí.).

Část dětí provedla malé úpravy, jsou tu však podstatné rozdíly. U jedné skupiny jde pouze o opravy písma (přepisy) a pravopisu (3 děti), u dalších jde již o změny slohové - vesměs vsuvky do textu, škrty a přepisy částí textu (také 3 děti) Tyto úpravy jsou však většinou malé (změna jednoho dvou slov, vsuvka věty na úvod apod.).

Jako příklad uvádíme text Květy¹²:

Neděle byla jako každá jiná (Tato věta byla připojena později jako úvod). Dostala jsem nadílku a sestřenice též, ale byla trochu zlobyvá tak sme jí chtěli postrašit. Táta sešel dolů vzal otrhanou černou ponožku a naplnil ji bramborami. Strejda to donesl nahoru a dal to Káje. Kája řekla že už bude hodná. A strejda to donesl spátky. Pak jsme se podívali co nám dal. Potom už odjeli tak jsme se dívali na (opraveno, původně spojeno dívalina) televizi. Ale Mikuláš přišel a holky byly pryč tak zas odešli.

¹¹ U obou dvou chlapců jde tedy o jejich typický projev. Šimon projevuje nechuť k delším a systematickým úkolům a má pravidelně velmi krátké texty, Ota si dává většinou s úkoly větší práci, včetně rozsáhlých oprav, více verzí textu apod. Viz dále.

¹² Pro tuto chvíli necháme mimo naši pozornost obsahovou a pravopisnou podobu textu, Květa však patří do skupiny našich dyslektiků, která je celkově typická podobnou produkcí.

Pouze ve dvou případech (Ota, Klára) najedeme více verzí textu. Děti tedy, většinou doma, celý text přepsaly nanovo. Uvádíme oba příklady textů.

Ota:

Mikulášská stopa (bojovka)

Naše výprava za Mikulášem začala v 1 Hodinu (opraveno na hodinu.)

1. úkol byl najít v okolí garáže úvodní listinu.

Samozřejmě jsem ji našel já.

Výprava mohla začít.

Šli jsme po cestě až do lesa, kde byl 2. vzkaz, na kterém stálo: "najděte krásný vánoční stromek". Šli jsme stále hlouběji do lesa. Naneštěstí stromek našel můj šikovný bratranec. Stromek jsme měli odstrojit a ozdoby rozdělit i s jídlem ležícím u stromu. Když jsme úkol splnili (uč opravila původní tvrdé y) šli jsme dále po pěšině. Náš další úkol zněl: "pod stromem někde leží maskovaný box se zbraněmi. Šli jsme po pěšině, kde byl Mikuláš. Dostali jsme naděleno a šli jsme domů

Ota ve druhé verzi textu obohacuje, ale také velmi silně strukturuje obsah textu.

Mikulášská stopa

V neděli 6. prosince začala bojovka.

Byli jsme čtyři.

Všichni jsme čekali na zavolání Mikuláše.

Mikuláš se ozval v jednu hodinu.

Výprava začala

1. úkol byl najít vítací listinu.

Listinu jsem našel

2. úkol byl odstrojit vánoční stromek a rozdělit ozdoby.

3. úkol byl sundat ze stromu velké papírové motýly a pod velkým stromem (vsuvka učitelky najít) krabici se střílející zmrzlinou.

4. úkol byl najít jídlo (uč. opravila na občerstvení). Najedli jsme se a šli dál

5. úkol byl jít po značkách až na obrovský kopec, kde se ukrýval Mikuláš.

6. úkol byl poznat, kdo je pod maskou čerta, Mikuláše a anděla.

7. úkol byl říct (uč opravila na říci) čertovi, Mikuláši a andělovi básničku, vtíp a zazpívat jim.

Rozdaly se ceny (uč. v duch tradic vsunuje a nadílka). Cen bylo nekonečně mnoho.

ceny jsme domů vezli nas velkém vozíku.

Bojovka byla krásná

Trvala 3 hodiny.

V sešitě u Kláry najdeme vlastně tři verze textu. Klára začíná nespokojeně třikrát zcela nanovo. Není to nakonec u ní poslední případ podobného chování (viz dále "Mamut" a "Koněpruské jeskyně").

Klára:

První verze textu, celá přeškrtnutá:

Na Mikuláše jsem byla na oslavě u mé sestřenice. Mikuláše jsem tento rok neviděla, šla jsme domů až pozdě v noci.

Druhá verze textu:

Letošní Mikuláš připadl na neděli. Byla jsem odpoledne na oslavě u mojí kamarádky a když jsem se vrátila, dívala jsem se na televizi. Dostala jsem adventní kalendář, žvýkačky, čokoládu (zbytek

odstavce opět škrtnut: *chipsy a 2 litrovou coca-colu. Mikuláše jsem neviděla, takže jsem letos zpívat nemusela.*)

Třetí verze textu:

odděleno linkou

Letošní Mikuláš tentokrát (tentokrát je vsunuto do textu) připadl na neděli. Byla jsem na oslavě a když jsem se vrátila, dívala jsem se na televizi. K Mikuláši jsem dostlala adventní kalendář, čokoládu, žvýkačky a jiné sladkosti. Mikuláše jsem letos neviděla, ani neslyšela. letošní Mikuláš byl jako každý rok štědrý, ale více se těším na Vánoce. Spát jsem šla ve 22.15.

2. Mamut

Úloha „popis mamuta“ reaguje částečně na slohovou kapitolu „popis“ zadanou učebnicí. Učebnice požaduje *popis osoby nebo předmětu*, a nikoliv zvířete. Hodiny českého jazyka jsou však naplněny četbou Lovců mamutů od Eduarda Štorcha. Kniha je využívána nejen ke společné školní četbě, ale také k diktátům, pravopisným cvičením, referátům apod. Navíc je v čítance ukázka z jiné knihy o mamutech, a to článek *Za mamutem* od Josefa Augusty z knihy *Z hlubin pravěku*.

Na základě četby těchto dvou knihy měly děti vytvořit popis mamuta. Úkol je zadáním podobný předchozímu v tom, že základ textu je napsán ve škole do školního sešitu a zbytek má být dopracován doma. Opět je tu požadavek na přepracování textu, sběr materiálu a konečnou verzi. V zadání jsou i rozdíly: vyprávění - popis, vlastní materiál - literární předloha.

K dispozici máme deset textů o mamutovi.

Texty jsou o něco kratší nežli vyprávění o Mikuláši. Průměrná délka je 11,3 řádky v sešitě rozměru A5. Opět jsou však značné rozdíly; nejkratší text má pouze 5 řádek, nejdelší pak 16 řádek. Mezi dětmi z původní třídy a dětmi s dyslektické třídy nejsou v kvantitě v průměru velké rozdíly (11,7 oproti 10,3 u dys -dětí).¹³ Rozdíly jsou pak spíše v kvalitě (viz práce Květy, Dominika a Martina).

Postupně pozorujeme zvyšující se tlak ze strany učitelky na práci s textem. To vede děti k větším textovým úpravám, nežli v případě „Mikuláše“. Opět se postupy jednotlivých dětí od sebe odlišují.

První text, pokud existuje více verzí textu, mívá především podobu „sběru materiálu“, tedy obsahového a také jazykového materiálu- výrazů, který bude v konečném textu využit. Můžeme to vidět asi v polovině případů (5 dětí z 10 má 2 verze textu o mamutovi)

Klára

První verze textu :

Popis mamuta

obrovské tělo

je větší než dnešní slon

má dlouhé mohutné nohy

kraťoučkový chundelatý ocas

dlouhý chobot

¹³ Musíme ovšem také vzít v úvahu, že počty řádků nevyovídají zcela o množství textu. Počítala jsem i škrtnuté věty, opravy a vsuvky, pokud se zcela doslovně neopakovaly dále ještě jednou.

tukový hrb za hlavou
velké chundelaté uši
těžký zadek
šedou až nazrzlou srst
chundelaté tělo
Mamut – největší zvíře té doby

Druhá verze textu:

Mamut je větší než dnešní slon. Má dlouhé mohutné kly, obrovské uši, dlouhý chobot a tukový hrb za krkem. Tělo porostlé zrzavou srstí. Mamut je největší zvíře té doby.

Rozdíly mezi oběma verzemi textu jsou zřetelné. První verze představuje opravdu „materiál“. Nemá věty, spíše hesla jako prvky popisu, obsahové prvky budoucího textu. Druhá verze je již souvislým textem, který sice redukuje připravený popisový materiál, ale představuje již komplexní, uzavřený, i když velmi krátký text.

Další děti pracují jinak. Napřed připraví text, často pomocí celých vět i souvětí. Použijí různé vsuvky k jeho doplnění a poté celý text přepíše nebo také někdy nechají tak, jako by byl hotový. Text je tedy připraven pro druhou verzi, ale ta není vždy napsána.

Šimon

První verze textu:

Popis mamuta

(následuje celá škrtnutá řádka, nelze dobře přečíst)

Má malou hlavu a dlouhé těžké kly. Chobot je dlouhý. (škrtnuto několikrát Mamutovo tělo) Uši jsou malé. Mamutovo tělo je mohutné a chundelaté a obrovské. Nohy jsou krátké. Ocas je (škrtnuto kratší než) menší než sloní.

Jeho rezavá srst je jemná (Tato věta pomocí šipky směřuje za větu "obrovské a chundelaté tělo)

Následuje v malém rámečku věta, která není škrtnuta, ale neví se přesně kam patří: *Mamut je příbuzný se slonem.*

Druhá verze textu, která je asi opravou původního. Je oddělena čarou přes celá sešit, ale nikoliv volným řádkem.

(škrtnuto Mamut) Asi před 1500 lety u nás mamuti vyhynuly. (odtud vede šipka k poslední větě o muzeích) Mají malou hlavu a dlouhé těžké kly. Chobot je dlouhý. Uši jsou malé. Mamutovo tělo je mohutné, chundelaté a obrovské. Jeho rezavá srst je jemná. Nohy jsou krátké. Ocas má (škrtnuto menší) delší než sloní. Pozůstatky mamuta jsou u nás zachovány v muzeích.

Druhá verze má stále určité znaky přípravného textu, stále ještě pracuje se vsuvkami a opravami.

Vsuvky a škrty také zde vedou především ke sběru materiálu, který je poté využit v dalším textu nebo jeho konečné podobě (aniž by druhá verze existovala) a dále také k úpravám slohových - tedy ke zpracování materiálu do textu, jak vidíme třeba u Kláry, k vytvoření "pěknějšího textu". Všechny děti text alespoň minimálním způsobem upravovaly (nikoliv jen pravopisně jako v případě "Mikuláše").

Texty dyslektických dětí uvádíme všechny tři. Na tomto místě práci Dominika a Květy, dále pak práci Martina. V jednom případě je pouze jedna verze textu (Martin), v případě Dominika jde o dvě verze spojené, Květě vlastně zbude po úpravách pouze torzo textu.

Dominik

Žádný nadpis, počátek nebo datum. Později datum připsáno za okraj nakreslený tužkou.

Mamuti jsou větší a mohutnější než sloni asi před 1500 lety vyhynuli. Hlava byla (škrtnuto obrovská a nahrazeno menší) menší celá pokrytá mohutnou srstí. Kly byly velké a těžké. Velký huňatý chobot. (škrtnuta věta Oči mněly normální). Za hlavou mněly tukový hrb. Tělo mněl velké s huňatým kožichem. Ocas mněly malý a pokrytý srstí. Srst mněly rezavou někde.

Mněly malé uši pokryté srstí. (Tady jsou dvě šipky jedna směřuje ke větě o tukovém hrbu a další zpět k uším. Asi, že informace patří k sobě). Tělo mněly velké huňatým a těžkým kožichem Mněly velký zadek- Ocas mněly velký (původně malý, ale to je přeškrtnuto a nahrazeno) pokrytý kožichem (tady je hvězdička, další je na počátku textu u "hlava byla celá pokrytá...")

(Začátek odstavce, asi jeden řádek, opět škrtnut Mamut vyhynul asy před 1500 lety)

jeho kosti (škrtnuto pokračování jsou v muzeu muzey muzeum na Václavském náměstí) dochovány v Národním muzeu na Václavském náměstí

Květa

Skoro celý text je přeškrtnut, až na poslední dvě věty (Pozůstatky...)

(Popis mamuta

Krátký, chundelatý a jemný ocásek. Mamut byl větší než slon. Slonovy uši byly větší než mamutovy. Obrovské kly. Mamutovi příbuzní byli sloni. Mamut byl velký, rezavý, chundelatý a jemný. Malé uši. Nejlepší a nejmohutnější byl velitel. Světlý, veliký a široký chobot. Tukový hrb sloužil na zásobu tuku na zimu, Jeho hlava je veliká.)

Zůstatek nepřeškrtnutého textu:

Pozůstatky jsou vystaveny v muzejích.

V tomto případě se také můžeme podívat, jak děti pracují s předlohou, původním literárním, textem (který má ovšem poněkud populárně naučnou povahu). Budeme tu pro děti uvažovat o možnosti použití strategie "opiš a vynech" (copy – delete), tak jak jsme ji pozorovali u dětí mladších¹⁴, resp. o změnách a proměnách podobných dětských postupů.

Z ukázky v čítance, podle které se převážně pracovalo vyjímám části, které děti rozhodně používaly pro své vlastní texty (viz také celý text v příloze):

Vpředu stáda krácel starý samec.

Byl to obrovský kolos, větší než dnešní slon, s nímž je příbuzný a jemuž se i velmi podobal. Lišil se hlavně tím, že celé jeho mohutné tělo a chobot byly pokryty dlouhou, ale přitom jemnou srstí rezavé barvy s tmavými nebo světlými odstíny. Dlouhé chlupy, které vytvářely na některých místech těla jakousi chundelatou hřívu nebo širokou obrubu, vyrůstaly z jemné husté podsady, tvořené kratoučkými chlupy.

Za jeho vysoko klenutou hlavou s kolmo spadajícím čelem se zvedal veliký tukový hrb, oddělený od hlavy hlubokým a ostrým zářezem. Tukový hrb nebyl už tak mohutný jako počátkem zimy. Už se netyčil pyšně do výše, byl spíše splasklý, ježto po celou zimu doplňoval mamut z této tukové zásoby svou skrovnou zimní potravu....

Jeho hlava byla veliká. V poměru k délce tělo mohutnější, než jak tomu je u dnešních slonů ; to proto že jeho kly byly neobyčejně dlouhé a těžké. Malé uši byly pokryté chlupy a na chlupatém těle se zcela ztrácely. I ocas byl malý a krátký, ale byl také hustě pokryt chlupy.¹⁵

Tyto informace mohly děti doplnit dalšími znalostmi z četby a vyprávění paní učitelky. Některé děti s rodiči navštívily Národní muzeum a prohlédly si sbírky prehistorických zvířat, včetně právě mamuta.

Texty dětí mají několik obsahových celků. Největším oddílem bývá vlastní popis mamuta, připojeny jsou informace o životě (potrava - vázaná někdy v textu na část o tukové hrbu, jindy

¹⁴ srv. Viktorová, I.: Písemná produkce dětí ve 4. třídě. PSŠE: Čtvrtá třída. PedF UK Praha 1999.

¹⁵ Čítanka pro 6. ročník. c.d., s. 86-89.

zařazení mamuta jako býložravce), informace o vyhynutí mamutů a možnosti vidět pozůstatky mamuta v muzeu. Všechny děti nemají samozřejmě zastoupeny všechny tyto obsahové položky.

Všechny děti však předlohu nějakým způsobem zpracovaly a připojily další části navržené učitelkou nebo opsané od sebe navzájem (potrava, muzeum, období života na zemi). Zpracování je především výběrem popisovaných vlastností mamuta a zejména částí jeho těla s příslušnými charakteristikami. Děti nezachovaly delší souvětí předlohy, soustředily se na vlastní pojetí textu. Občas některé informace pletou, jako např. že hrb měl dostatek vody (Michal asi spletl s velbloudem) nebo mají nejasnosti, např. zda srst byla delší nebo kratší, a to i ve srovnání se slonem (Barborka popletla kombinaci delších a kratších chlupů u mamuta a zapoměla, že slon srst nemá).

Děti postupovaly velmi často jako Ota. Ota má dva texty, dvě verze jdoucí za sebou. Respektoval také zadání na opravu původního textu do textu "vypracovanějšího".

Popis mamuta

Mamut má krátký ocas, (škrtnuto mohutné uši), tukový hrbol, ale uši má menší než slon. Mamut vlastní také rezavou a jemnou srst. Je větší než slon. Měl velice široký zadek.

Mamut

Mamut je předchůdce slona, ale mamut byl větší.

Mamut má mohutné kly, tmavé oči, uši má ale menší než slon. Tělo mamuta bylo celé porostlé jemnou, zrzavou a chundelatou srstí. Za hlavou měl tukový hrb. Jeho tělo bylo mohutné. Mamut byl také velice silné zvíře. Měl také mohutný chobot, který mu pomáhal při krmení. Mamut byl býložravec mohl vážit i několik tun. Měl velké a silné čtyři nohy. Ocas měl delší než slon a na konci byl ocas ochlupený.

Dnes můžeme jeho zbytky vidět v muzeích.

Barbora postupuje méně progresivně. Její úpravy jsou menší a týkají se pouze jedné verze textu.

Popis mamuta

Mamut byl obrovský a mohutný, porostlý delší rezavou srstí. Na hlavě měl malé uši a dlouhý (škrtnuto velký) chobot, pod ním těžké mohutné kly. Na zádech měl tukový hrb. Ocas byl kraťouchký a chundelatý. Mamutova srst byla delší (škrtnuto kratší) než slonova. Na srsti měl tmavší a světlejší skvrny. Živil se rostlinou potravou.

Texty Otíka ovšem patří v tomto případě k nejzdařilejším, pro srovnání nabízíme ještě slíbenou práci Martina.

Popis mamuta

(škrtnut celý začátek : Měl dlouhí chobot. Měl kly. Malou hlavu tělo chundelaté).

A začíná zcela nanovo

Mamuti byly bilozravci měli malou hlavu obrovské kly a dlouhí chobot velké uši (tato dvě slova později vsunuta) a za hlavou tukový hrb. Tělo bylo obrovské a chundelaté nohy měl mohutné a ocas kratky pozůstatky mamuta najdeme v muzeích

Děti již nevolí důsledně strategii opiš a vynech, ale velmi využívají materiálu navrženého předlohou, i když doplněného dalšími informacemi, které jim nabízí výuka (další texty, povídání učitelky, obrázků). Učí se sběru materiálu, ze kterého vzniká další text, přestrukturují

text pomocí změn pořadí vět, vsuvek vět a slovních spojení i jednotlivých slov, nebo několika verzí textu (i když v některých případech na relativně nevysoké úrovni).

Určitá skupina dětí pracuje specificky. Práce s textem není v těchto případech příliš zřetelná, chybí opravy a vsuvky. Jedná se vždy o děti prospěchově silné, které si připraví poznámky na papír (nemáme však data, která by tuto hypotézu potvrdila) nebo pouze budoucí text promyslí a poté práci napíše relativně jedním tahem s několika málo úpravami (např. Šárka).

3. Doslovná reprodukce

Tímto úkolem pokračuje probírání látky v kapitole vyprávění. Také v jedné z učebnic, která je tu použita, je doslovná reprodukce krátké povídky prvním úkolem pro žáka 6. ročníku.¹⁶

Před tímto úkolem nacházíme v sešitě zápis teoretické látky. Vychází z učebnice a vypadá asi takto:

Vypravování

Doslovná reprodukce textu = opakovat doslovně

reprodukovat báseň = naučit se jí nazpaměť

reprodukovat obraz = namalovat přesně podle původního originálu kopii

Ve výkladu se směřuje v této hodině především k vysvětlení jevu doslovné (co nejvěrnější) reprodukce. Základem teoretické látky je tedy pojem reprodukce.

Doslovná reprodukce tu zřejmě má vystupovat jako výchozí bod, jako odrazový můstek k dalším typům práce s textem, které text také nějakým způsobem reprodukuje (osnova, resumé, vyprávění vlastními slovy ad.)

Následující slohové úlohy v dalších hodinách pak pojem reprodukce rozvádějí a rozšiřují její díky jiným úkolům s přeloženými texty (viz dále).

K doslovnému zreprodukování byla využita krátká Tolstého povídka *V nouzi poznáš přítele*. Učebnice radí, jak nejlépe si text zapamatovat: *Přečti si nahlas první tři věty. Představ si děj, který vyjadřují. Zavři oči a zopakuj ty tři věty znovu* atd. (viz přílohy).

Další teoretické poučení směřuje k umístění a znění hlavní myšlenky. Poté již děti děti zkoušejí zapamatovat si celý příběh a doslova jej přepsat do sešitu.

Máme k dispozici třináct těchto písemných prací - reprodukcí textu. Můžeme zde sledovat zejména pochybení dětí, která ovšem mimo vlastních paměťových postupů souvisejí i s pochopením a strukturací předlohy a mají tedy i specifický odraz ve výsledných produktech dětí.

Část dětí je absolutně bez chyb (Šárka). Často se objevují drobné chyby - vynechání příslovce, přídavného jména nebo přidání slova, které v předloze nebylo. Obvykle děti mají ve svém textu 1 - 4 chyby (7 případů ze 13)

Více chyb má pět dětí; tři z původní třídy (Petr - 11, Mirek - 5 a Honza - 6) a dvě dyslektické děti (Dominik celkové zhroucení předlohy textu, Květa - 5 chyb). Přináším proto

¹⁶ Tentokrát je použita publikace *I slohu se dá naučit*. c.d. s. 6-8.

texty Honzy, který popletl zcela postavy a jejich jména, Mirka, Dominika a Martina, také pro pravopisný vzhled jejich textu.¹⁷

Honza

V nouzi (opraveno i na y) poznáš přítele

L. N. (a opraveno na A) Tolstoj

Ivan a vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Uleklise Ivan (založena záměna jmen, která trvá až do konce textu) rychle vylezl na strom a o Ivana se nestaral. Vasil padl (má být Ivan, škrtnuto – asi omylem- Vasil a nahrazeno svalil bez se) a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho čichával a pak (ale pak) odešel. Ivan (Vasil) slezl a ptal se Vasila (Ivana) co mu medvěd šeptal. Vasil (Ivan) odpověděl, že: (Říkal mi, že) jen špatný přítel (člověk) opustí (opouští) v neštěstí přítele. Ivan (Vasil) pochopil. (Oba) šli dál (dále) a mlčeli.

Mírek

V nouzi poznáš přítele (opravena písmenka)

Ln Tolstoj

Ivan a Vazi (v opraveno na velké V) šli hustým lesem. Vasil (rychle chybí) vylezl na vysoký strom a o (několikanásobné přepisy písmene o) Ivana se nestaral. Ivan (i opraveno na velké I) se svalil a stavěl se mrtvým (jednou slovo mrtvým škrtnuto). Medvěd (m opraveno na velké M) ho dlouho očichával a pak (ale pak) odešel. Vasil (škrtnuto Vasil) Po chvíli (za chvíli) Vasil slezl a ptal se ivana co mu Medvěd (slovo Medvěd opravováno - přepisováno) šeptal. Ivan odpověděl.

Že (vypustil Řekl mi,)jen špatný člověk pouští v nouzi (neštěstí) přítele. Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Dominik

V nouzi poznáš přítele

L.N.Tolstoj (pův. Toljstoj, opraveno)

Ivan a Vasil šli (přeškrtnáno několikrát špatně napsané písmeno nebo část slova) hustým lesem. Náhle uviděli medvěda (mědvěda opraveno na medvěda). Ulekli se. Vasil (rychle) vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se (svalil a) stavěl mrtvým. Chvíli ho medvěd očichával (Medvěd ho dlouho očichával) ale pak odešel. Vasil za chvíli slezl (Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal) Vasil se ptá Ivana co ti ten medvěd říkal, v nouzi poznáš přítele (Ivan odpověděl: "Říkal mi, že jen špatný člověk pouští v neštěstí přítele). Vasil pochopil oba šli dál (dále) a mlčeli

Martin

V (malé přepsáno na velké) nouzi poznaš pritele

L.N. Tolstoj

(škrtnut odstavec asi o šesti řádcích, nový text)

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Nahle uviděli mědveda. Ulekly se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana (opraveno na velké I) se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Mědved ho dlouho očichával, ale pak odešel. Vasil zachvíli (Za chvíli Vasil) slezl a ptal se Ivana co mu medvěd říkal: Ivan odpověděl. Říkal mi, že jen špatný člověk opouští přítele v nouzi (opouští v neštěstí přítele). Vasil pochopil oba šli dál (nová věta, dále) a mlčely.

4. Osnova k japonské pohádce¹⁸

¹⁷ Uvádím přepisy textů ze sešitu, nikoliv originály, a to z několika důvodů: některé práce dětí jsou špatně čitelné (Martin, Dominik), ale hlavně díky přepisu mohou zřetelně vyznačit původní text dítěte (kurzívou) a v případě chyb i správné části reprodukováného textu (normálním písmem v závorce).

¹⁸ V této fázi učitelka stále používá příručku *I Slohu se dá naučit*. c.d. s. 8-11.

Ve slohu se stále pokračuje v látce o vyprávění. Můžeme vidět další rozšiřování teorie slohu, jak jsme naznačili. Učebnice a spolu s ní i učitelka ve třídě rozvíjí a rozšiřuje pojem reprodukce. V učebnici se říká: *Pokud vypravuješ, co jsi sám nezažil, a jenom o tom čel nebo slyšel, opakujes čili **reprodukuješ** vlastně **cizí myšlenky**. Nejčastěji **reprodukuje** nějaký děj tím způsobem, že vypravujeme jeho **stručný obsah**.*¹⁹

Děti během slohového vyučování ve třídě čtou veršovanou pohádku *Vodopád Nengo* a dělají ústně některá cvičení, které učebnice nabízí (viz přílohy). Vypravují stručně obsah pohádky podle malé osnovy v učebnici²⁰. Mluví o "ponaučení". Učebnice nabízí dvě možnosti zpracování hlavní myšlenky pohádky, mezi kterými je třeba se rozhodnout, a to:

- 1) *Někteří lidé nemají stále dost. Jsou chamtiví, chtějí stále více.*
- 2) *Každý musí pečovat o své zdraví, aby si je co nejdéle udržel*²¹

Celé dění v hodině směřuje učitelka k tomu, aby dětem ukázala, že vyprávět není lehké a že k tomu mohou použít některé teoretické znalosti. Opět se drží učebnice. Učebnice tu zhruba radí dvě poučky:

- 1) jednotlivé části děje se musí vypravovat tak jak se skutečně staly (tedy nevynechat podstatné části děje²²)
- 2) naopak nedůležité věci je možné vynechávat.

Dále už se učitelka i učebnice mohou dostat k tomu, že obsah textu je rozdělen na několik částí, tedy že *vypravování musí mít svou stavbu*.

Učebnice konkrétně říká :

Hlavní části jsou tři. První říkáme úvod, druhé stat', třetí závěr.

Všechny dohromady tvoří tzv. osnovu

Osnova: 1. úvod

2. stat'

3. závěr²³

Tím se děti konečně dostávají k hlavnímu písemnému úkolu, a to osnově pohádky.²⁴

Učitelka radí, že prostřední nejdelší část textu - stat' - má obvykle další členění, nejčastěji podle odstavců, zde podle jednotlivých strof pohádky (v učebnici na s. 11). To je tedy základní zadání a kontext následujícího slohového úkolu.

Ve škole ještě děti zkoušejí mluvit o jednotlivých oddílech pohádky, což jim poskytuje také materiál k práci. Postup je tu ovšem trochu jiný, nežli v případě "Mikuláše" nebo "Mamuta", materiál má naopak vést k redukci a co nejpřesnějšimu vyjádření (heslovitému) určité části předlohy.

¹⁹ *I slohu se dá naučit.* c.d. s. 8. Viz příloha

²⁰ 1. *Kdo žil v Japonsku*

2. *Příhoda u vodopádu*

3. *Ponaučení* (c.d. s. 9).

²¹ Obě znění uvádím proto, že se objevují v sešitech dětí v další úloze.

²² Viz metodická příručka

²³ *I slohu se dá naučit.* c.d., s. 10.

²⁴ S úlohou osnovy jsme se setkali v minulosti již několikrát a také s problémy které užívání osnovy při rozvoji textu sebou nese. S osnovou budou děti ještě pracovat v další úloze "Koněpruské jeskyně"(viz dále).

Při hodině také zazní některá slovní spojení, výrazy a nápady, které potom děti ve svých osnovách používaly, a které je tím pádem potřeba připomenout, a to zejména : *starý dřevorubec, hádavá manželka, žena u vodopádu, ponaučení ad.*

Máme k dispozici v sešitech celkem dvanáct osnov k pohádce. Zpracování osnovy se ukázalo jako zajímavé, proto se na některé jevy podíváme více.

Pohádka má pět slok, proto i děti často udržely pět bodů osnovy, pouze dvě děti mají menší počet bodů (Mírek tři body, Květa čtyři body osnovy). Přes uvedení teoretické látky o úvodu, stati a závěru, používá tohoto formálního členění pouze jeden jediný žák (Ota).

osnova Oty.

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka* = úvod
2. *-návrat domů*
-koupel u vodopádu
-omládnutí
3. *- návrat domů*
- zívist = stat'
- návod k omládnutí
1. *žena u vodopádu*
2. *ponaučení* = závěr

Děti vcelku neměly problémy s prvním a předposledním, částečně i posledním bodem osnovy. První bod je vlastně příklad, který vypracuje učitelka s dětmi společně během vyučovací hodiny. Proto jej uvádí většina dětí zhruba stejně (*1. Starý dřevorubec a hádavá manželka*). Předposlední bod osnovy - čtvrtý - je na tom obdobně. Jeho znění sice nebylo označeno jako závazné, a zaznělo až během vlastního psaní. Proto jej také mnohé děti zařadily později, případně v tomto duchu své znění opravily (*4. Žena u vodopádu*). Také poslední bod osnovy je až na výjimky shodný (*5. Ponaučení*). Mnohé děti však pod vlivem zpracování ostatních bodů osnovy připojují i další text, nebo nahrazují tento bod osnovy širším zněním (viz dále).

Především první bod osnovy můžeme vidět jako vzor, podle kterého by děti měly postupovat i dále. Nicméně se to v mnoha případech neděje. Někdy dokonce příklad mate další samostatně provedené body osnovy.

Klára například pod vlivem učitelky opravila čtvrtý bod, ale zbytek nepřehodnotila a nechala v původním rozvržení. Vidíme dobře, jak s navrženým zadáním zachází (zejména bod č. 4 a č.5).

Klára

1. *Starý dřevorubec, hádavá manželka*
2. *Omládl ve vodopádu*
3. *Žena chtěla také omládnout, ale stalo se z ní batole.*
4. *Žena u vodopádu*
5. *Máme si vážit svého stáří, protože živá voda existuje jen v pohádkách (Ponaučení)*

Petr se dostal do podobné situace; změnil pouze číslování. Bod č. 3 zůstává v původním znění.

Petr:

Vodopád Nengo

1. *Dřevorubec a hádává manželka*
2. *Dřevorubec byl unavený a uviděl vodopád tam smočil nohy a bradu omládl nová kre(v) až si poskočil*
3. *Šel domů manželka byla zvědavá kde omládl on jí to řekl (škrtnuto: ona tam běžela)*
(původně zde začínal bod 4., posléze zrušen, protože školou bylo navrženo jeho jiné znění) *ona tam běžela 30krát se vykoukala potom dřevorubec*
4. *Žena u vodopádu*
5. *Ponaučení*

Naopak Květa postupuje po svém; její body osnovy však příběh respektují.

Japonská pohádka Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádává manželka*
2. (škrtnuté dvě řádky: *Když se vracel domů tak na něho jeho žena volala jestli je to on nebo nikdo jiný* a nahrazeno dalším textem) *Únavou spadl do vodopádu a byl mladší.*
3. *Přišel domů a manželka vizvídala, kde omládl a on jí poradil, že má jít k vodopádu.*
4. *Poučení*

Učitelka i zde připomíná požadavky na pravopis a grafický styl zápisu (viz osnovy u látky “doslovná reprodukce”). Jedná se především o nutnost systematického psaní jednotlivých bodů osnovy buď velkým nebo malým písmenem a řazení bodů pod sebe. Grafické uspořádání je vcelku bez problémů. Udržení pravopisného stylu však občas selhává, a to jako vždy u určitých dětí. Může mít až podobu celkového pravopisně nezvládnutého textu.

Další požadavek směřuje k charakteru každého jednotlivého bodu osnovy. Bod osnovy *má mít heslovitý charakter, vystihovat podstatu této části děje*. Tentokrát učitelka nepoužije jinak osvědčeného postupu, totiž nadpisu pro každý odstavce (zde sloku pohádky). Nadpis totiž děti drží nad vlastním vyprávění děje a nutí je určitou dějovou část pojmenovat, nikoliv zestručnit její vyprávění. To byla asi největší obtíž, se kterou se děti v tomto úkolu příliš dobře nevypořádaly. Sklouzávají totiž stále k vyprávění, shrnujícímu zkrácenému vyprávění té které části pohádky. Nejde ani o to, že by tento způsob byl zcela nevyhovující (např. Michal jej používá docela pěkně - viz dále), ale redukováná verze se dětem velmi obtížně konstruovala a navíc narážela na znění bodů utvořených učitelkou, které děti většinou také použily.

Body osnovy pak nepůsobí jednotně, naopak jsou každý jiný.

Martin

Vodopád Nengo

1. *Stari drevorubec a hadava manželka*
2. *drevorubec se vracel domu a skacel se podel vodopadu šel se namočít a byl mladá*
3. *drevorubec šel domu kde na nej čelala manželka mu zavidela že je mladý a (řekl jí je škrtnuto) a poradil jí cestu*
4. *(rychle běžela je škrtnuto) žena u vodopadu, k vodopadu*
5. *ponaučení (ty si nenasyna je škrtnuto) b staří čeká na každého nusu (nečitelné) se*

Někde, jak je vidět, tento styl vyprávěcí pronikl i do bodů navržených učitelkou, a to například v pátém bodě o ponaučení. Děti navíc v tomto případě měly asi dojem, že jde o něco velmi závažného, protože se ve cvičeních okolo “ponaučením” pohádky více pohybovaly.

Dominik

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka*

2. *dřevorubec se vracel (a skácel se je škrtnuto) unavený náhle se skácel a spadl do vodopádu smočil bradu a nohy náhle se cítil mlád.*

3. *Dřevorubec se (vracel škrtnuto) vrátil domů a žena se ho ptá kdeš omládl a řekl jí to.*

4. *(žena byla nenasytá několikrát se ponořila škrtnuto) žena u vodopádu žena se několikrát napila manžel čekal dlouho muž za ní šel uviděl mimino a řekl kdo chce hodně nemá nic (snad, velmi nečitelné)*

5. *Ponaučení Stáří hezké musíme s ním dobře hospodařit omladující vodopády jsou jenom v pohádkách.*

Také Michal, ač jinak držel sice vyprávěcí styl, ale jinak úsporné znění, si nezabránil rozvést pro změnu bod čtvrtý (*Žena u vodopádu*),

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka*

2. *Dřevorubec se vracel a spadl do vody a byl mladší*

3. *Šel domů a manželka se ptala kde omládl*

4. *žena u vodopádu 30x ponoření omládnutí do mimina a příchod muže*

5. *ponaučení*

Nejobtížnější tedy byla pro děti střední obsahová část pohádky, resp. nutnost udržet jednotnost stylu při vypracování a znění jednotlivých bodů osnovy. Dětem možná připadaly některé dějové prvky natolik zajímavé a hlavně nezbytné pro celkové vyznění děje pohádky, že je musely do osnovy zařadit. Na tomto místě by bylo asi vhodné hledat paralely v chování dětí ve 3. a 4. třídě při práci nad čtenářskými deníky.²⁵ Tak jako tam jsme uvažovali v případě pohádky o snaze dětí respektovat žánr pomocí příznakových slovních spojení (např. formulí), zde děti udržují žánr pohádky zejména obsahově.

5. Koněpruské jeskyně

Posledním slohovým úkolem v tomto školním roce byla relativně rozsáhlá (v porovnání s ostatním texty) psaná práce - vyprávění na základě zážitků ze školního výletu.

Školní výlet, který se konal ke konci roku měl bohatý program, což poskytlo možnost zpracovat jej do slohové práce. Děti ve škole napřed stručně vyprávěly, co se jim na výletě líbilo, kde všude byly a co viděly. Poté na základě takto vytvořeného obsahového materiálu pro budoucí text, vypracovala učitelka společně s dětmi osnovu. Ta je proto u všech dětí takřka stejná:

Koněprusy

1. *Místo výletu*

2. *Prohlídka jeskyní*

3. *CHKO*

4. *Občerstvení, suvenýry*

5. *Starý lom - zkameněliny*

²⁵ Se čtenářskými deníky se setkáme opět v 7. třídě.

6. Soutěž

Komentář k pravopisnému a grafickému zvládnutí osnovy by byl obdobný jako v případě osnovy japonské pohádky. K osnově se však ještě vrátíme díky jejímu vlivu na podobu výsledných psaných textů.

Psaní opět děti započaly ve vyučovací hodině. Dokončení, opravy, případně nové verze textu pak byly většinou dodělány doma.

Máme k dispozici třináct vyprávění o výletě. Děti popsaly zhruba třicet řádků v sešitě rozměru A5. Rozdíl mezi dětmi domácími a dyslektiky jsou v tomto případě viditelnější.²⁶ Dyslektici napsaly v průměru 20,6 řádků (Květa 24, Martin 11 a Dominik 27), ostatní průměrně 33,2 řádky. Nejkratší text vedle Martina má ještě Šimon (17 řádků), ostatní pak nejméně 24 řádky. Nejdelsí text najdeme u Petry (2 verze textu, kdy druhá je dlouhá celých 60 řádků).

Rozdíl v kvantitě se tedy objevují, ale dyslektické děti se řadí většinou po bok větší části třídy, která popsala 24 - 29 řádků v sešitě.

Dále se musíme věnovat některým kvalitám psaných textů.

Především je tu práce s osnovou. Osnova je u všech dětí stejná, což zabránilo větší obsahové diferenciaci textů. Současně ovšem můžeme pozorovat, nakolik děti společnou osnovu využívaly a také jakým způsobem.

U třech dětí (Květa, Dominik, Šimon) nacházíme používání osnovy podobně jako kolonek v dotazníkovém formuláři. "Kolonky" jsou sice psány celou větou, ale formulářovost textu zůstává.²⁷ Zřejmě je to především u Květy, která chtěla původně doplnit samu osnovu, poté zvolila psaní nového textu, očíslovaného podle bodů osnovy a nakonec ustupuje i od těchto praktik a pokračuje psaním souvislého textu.

Koněprusy

Osnova

1. *Místo výletu: (posléze škrtnuto Jeli jsme do Koněpruských jeskyň u českého krasu.)*
2. *Prohlídka jeskyní: (škrtnuto V jeskyních byli krápníky stalagmit, stalaglit a stalagnát, brčko.)*
3. *Chráněná KO: (škrtnuto Koněprusy jsou CHKO)*
4. *občerstvení, suvenýry*
5. *starý lom- zkameněliny*
6. *soutěž*

Český kras

1. (číslování zřejmě dopsáno později, pod vlivem uč nebo opisuje?) *Koněprusi jsou vesnice (škrtnuto u a dopsáno 6km od) 6 km od Berouna na západ od Prahy (opraveno malé písmeno). Nejvyšší (později připsáno Paní průvodkyně nám řekla, že...) je Zlatý kůň.*
2. *V jeskyních jsou netopýři při vstupu do jeskyně. Byli tam krápníky nazvané Komenský, strážce, slon, stalagmit, stalagtit a stalagnát. * (nevím, k čemu se odkaz váže dále?).*
(Číslování náhle mizí a pokračuje souvislý text s odstavci) *Koněprusi jsou CHKO, a proto jsme nesměli chodit nikam jinam než po vyznačených cestičkách, protože tam byli chráněné rostliny jako koniklec.*

²⁶ Označení na děti "domácí" a "dyslektické" udržuji proto, abych se mohla věnovat případným rozdílům mezi dvěma skupinami dětí, které prošly jinak koncipovaným vyučováním na 1. stupni a které případně mohou mít i nějaké poruchy učení. Jinak se během roku i dyslektické děti staly vlastně domácími.

²⁷ S podobnými postupy jsme se setkali již ve 4. třídě. Srv. Písemná produkce dětí ve 4. třídě. In: PSŠE: Čtvrtá třída. PedF UK Praha 1999.

Občerstvení jsem si přivezla z domova, ale koupila jsem si suvenýry
DOPSAT DŮ

a bonbonovi náhrdelník.

Našla jsem hodně kamenů na, kterých byla otisklá zvířata nebo mušle. Rozbílili jsme kameny, aby jsme našli otisky zvířat. Našli jsme s Kátou a Lídou ve skále otisk zvířata, ale kdyby jsme ten kámen vzali, tak by skála spadla.

Cestou spátky jsme hráli hry. Něco jsme věděla, ale paní průvodkyně mě nevivolala. Nic jsme nevíhrála, ale moc se mi to líbilo.

Šimon si jako vždy nedělá s psaním velké starosti a ke každému bodu osnovy napíše jednu až dvě věty, celkově vždy tak dva řádky v sešitě.

Koněprusy

- 1. Koněprusy jsou součástí Českého krasu. leží 6 km od Berouna. Aby jsme je mohly navštívit, museli by jsme se vydat na západ od Prahy.*
- 2. V jeskyni bylo zima a i tma. Mají tam spoustu krápníků (přepisy slov) pojmenovaných (šipkou od krápníků za další slovo nastoluje změnu na pojmenovaných krápníků. Např. strážce, slon, J.A.Komenský,....*
- 3. Na nejvyšším vrcholu (později vsunuto Zlatý kuň) jsme viděli koniklec.*
- 4. Koupil jsme si k jídlu párek v rohlíku a jako suvenýr přívěšek a peníze.*
- 5. Ve starým lomů jsme hledali trilobity. Bohužel jsme nic nenašel.*
- 6. Když jsme jeli zpátky tak jsme hráli v autobuse soutěž. Získal jsem 3 body.*

Dominik nakonec sice části textu čísluje, ale jinak se jeho praxe neliší od ostatních dětí, které takto explicitně jednotlivé body osnovy nepřipomínají (viz dále).

Osnova je vcelku využívána jako opora textu, která připomíná jednotlivé obsahové bloky a vede děti i při různých úpravách (např. vsuvky, které fungují jako doplnění materiálu sytícímu jednotlivé body osnovy).

U některých dětí však textu s přibývajícimi body osnovy ubývá (Mirek), některé texty jsou vysloveně nedokončené (Martin).

Pokud bychom chtěli hodnotit práce z hlediska základní struktury úvod - stať - závěr, u většiny textů najdeme úvod, ale na závěr jakoby nezbyvalo sil, je často nepřesvědčivý nebo zcela chybí.

Při konstrukci textu děti používaly několik odlišných strategií, na které jsme vlastně v nějaké podobě již narazili dříve. Můžeme je zde shrnout:

1) První postup předpokládá přípravu, ke které nemáme ovšem materiálový důkaz. Text je buď částečně připraven na papír, ale spíše většinou pouze rozmyšlen a poté plynule napsán bez větších úprav rovnou v jedné konečné verzi. Takové postupy využívají většinou dobří žáci (Šárka²⁸, částečně Barbora).

2) Další postup představoval napsání korpusu textu. Tento korpus byl již během práce a dále také po dokončení opravován (škrty), a především doplňován (více nebo méně) vsuvkami. Tyto vsuvky graficky děti připojily buď přímo dovnitř korpusu textu (v případě připojených drobných slovních spojení) nebo se objevily na volném místě papíru (pomocí šipek a hvězdiček, někdy očíslovaných např. 3*). Další nová verze však nevznikla. Tento postup zvolilo sedm dětí. Jako příklad uvádíme text Petra

Koněprusy

²⁸ Šárka takto vede většinu svých psaných textů.

Koněprusy jsou součástí českého krasu blízko Berouna asi 6 km. (značka pro odstavec). když jsme přijeli na parkoviště dali jsme si sváču a potom jsme se vydali do jeskyní kde rostly krápníky shora, dola a spojené. Prošli jsme do druhého patra, ale tam nám průvodce zhasnul. Na schodech bylo 82 schodů. V jeskyních byly pěkné útvary naoř. (městečko, žebra...) Také jsme viděli penězokazeckou dílnu.*

Pak jsme vyšli na horu Zlatý kůň, tam rostly chráněné rostliny.

Potom jsme sešli na parkoviště Zde jsme nakoupili suvenýry a doplnili kalorie.

Po sváče jsme se vydali do starého lomu. zde jsme našli zkameněliny. Zdeněk si tam vzla kladívko, které asi všichni využili. Já jsme našel obtisk mušle.

(Dopsat DÚ)

Potom jsme se vrátili na parkoviště a jeli jsme do Prahy – cestou jsme hráli hry.

1 jeskyně vznikly v 50. letech a jsou vápencovité.*

2 Na začátku byli tři netopýři*

13 letý hoch objevil jeskyni cestou, kterou se sem dostal se jmenuje plazivka. Našly se tam kosti zvířat, opičky, raka, nosorožce, koně, čelisti člověka

3 koniklec, kavit, mochna*

Tento způsob zpracování textu ještě umocňuje celkový pocit nedodělanosti, nedokončenosti většiny textů - slohových prací v sešitě.

3) Další postup je reprezentován více verzemi textu. Tato kategorie se nám rozpadá na dvě skupiny přesto, že více verzí textu (2-3) nacházíme pouze u čtyř dětí naší třídy.

3a) Do první skupiny náleží dva dyslektici (Dominik a Martin). Tito dva chlapci vždy opouštějí napsaný text jako nevyhovující a začínají psát zcela znovu celý text (Martin) nebo jeho základní části podle bodů osnovy (Dominik)

Martin

První verze textu:

(Škrtnuto úplně: Koněpruska vesnice leží 6 km zapadně od Berouna. Vyděli jsme hodně krapníku ktero jse různé jmenovaly např: varhany, stražce, slon. panenka atd. Do Koněpruských jeskin jezdi hodne lidi)

Druhá verze textu:

(Opět celé škrtnuto :Koněpruska jeskyně ježí 6 km zapadne od Berouna. přijeli jsme asi v 9 hodin.)

Třetí verze textu:

*Koněprusy jsou proslaveni svímy Koněpruskými jeskyněmy. Leží zapadně 6 km od Berouna
Prijeli jsme asi v 9 hodin. Pak jsme si hráli na okraji lesa a za 15 minut jsme šli do jeskin. Když jsme přišli do jeskyně, viděli jsme 3 netopiry. Poto jsme sli dal a vuidely jsme krapniky které jse ruzne jmenují například : panenka, slon, stražce, varhany. Jeskiny jsme chodili asi 30 min.*

Dominik

První verze textu:

(začátek, který zřejmě vznikl ve škole, je celý přeškrtnut:

1. Koněpruské jeskyně u Berouna jsou u Berouna. Leží v Českém krase.

Koněpruská vesnička je proslavena Koněpruskou jeskyní

2. Prohlídka trvala asi 1 hod. Oběvena v 50. letech. Hodně krápníku rostou ze z hora a z dola a také spojené.

3.)

Druhá verze textu:

Koněpruska vesnička je proslavna Koněpruskou jeskyní. Leží v Moravském krasu

1. *Do Koněprus jsme dojeli v 9 hod. Posilnili jsme se a vydali jsme se s průvodcem do jeskyních. Hned nás přivítali 3 netopiři. (škrtnuto pak s průvodcem jsme šli do jekyně. Prohlídka trvala 1 hod *)*

Šli jsme dal a průvodce nám toho málo vyprávěl. Dál nám průvodce zhasnul aby jsme věděli jaký to tam je v tmě. Také jsme šli po dlouhým zatočených žlutých schodů. Pak jsme šli na vrchol zlatý kůň. 3. Nesměli jsme trhat ani šlapat po chráněných kytkách např koniklce a mochna.

4. Po skončení prohlídky jeskyn a louky jsme šli dolů se občerstvit a koupit si nějaký suvenér.

5. Jak jsme posvačily dokoupili vedoucí zájezdu nám oznámil že půjdem hledat skameněliny do starého lomu.

6. Při návratu do Prahy jsme hráli nějakou hru a nejvíce z naší třídy získal bodů Petr Král měl 5 bodů.

3b) Děti z druhé skupiny (Petra, Klára) kombinují vlastně druhý a třetí postup. První verze je opatřena vsuvkami a opravami, druhá pak již představuje nový konečný přepracovaný text s minimem oprav.

Petra

Koněprusy

Koněprusy jsou chráněná krajinná oblast Českého krasu, který se táhne od Baranova až k Berounu. Koněprusy je vesnice 6 km od Berouna, která proslula jeskyněmi které objevili dělníci v 50. letech. Od té doby se jeskyně těší stále větší návštěvnosti.

Při vstupu do jeskyní jsme viděli tři netopyři, kteří viseli na stěnách (jeskyní škrtnuto). Dále nám průvodce (řikal různé škrtnuto) povídal o vzniku krápníků, jak jsou staré, jejich druh jméno a (spousta škrtnuto) jiné zajímavé věci. (Po vý škrtnuto) Přecházel jsme z prostředního patra do patra horního po točitých schodech (1).*

*Po východu z jeskyně jsme vyšli na nejvyšší vrcholek Koněprus na Zlatého koně. Museli jsme dávat pozor **

**1 penězokazecká dílna*

**na chráněné rostliny například koniklec, který má fialové květy. Na kopečku byl krásný rozhled po krajině, ale už jsme museli odejít.*

Další opravená verze

Koněprusy

Koněprusy jsou chráněná krajinná oblast Českého krasu, který se táhne od Baranova až k Berounu. Koněprusy jsou vesnice 6 km od Berouna na západ od Prahy, která proslula jeskyněmi, které objevili dělníci v 50. letech. Od té doby se Koněprusy těší stále větší návštěvnosti.

Při vstupu do jeskyně nás uvítali tři netopyři, kteří viseli na stěnách. Viděli jsme krápníkové útvary Věčná touha, dva krápníky, které se nikdy nespojí, Varhany a Skalní městečko. Dále nám průvodce povídal o vzniku krápníků, jak jsou staré, jejich druh, ale i jiné věci. V jedné z místností byly vystaveny kosti, které byly v jeskyních nalezeny. Jiná, která byla objevena jedním hochem, který se tam dostal jeskyňkou Plazivkou. Poděsil se krápníku, který později nazval Strážce, vedle je Slon a Panenka. přecházeli jsme z prostředního patra do patra horního po točitých schodech. V něm byla vidět penězokazecká dílna, se všemi nástroji a spousta z nás tam vhodila nějaké drobné.

Po východu z jeskyní jsme vyšli na nejvyšší vrcholek Koněprus na Zlatého koně. Museli jsme dávat pozor na chráněné rostliny, třeba na fialokvětý koniklec. Na kopečku byl krásný rozhled po okolí, ale už jsme museli odejít.

U stánku se suvenýry a občerstvením byla naše další zastávka. Někdo šel pro suvenýry někdo pro občerstvení. Asi po půl hodině u stánků jsme se zvedli k odchodu.

Naše průvodkyně nás zavedla k opuštěnému lomu a řekla nám, že je možné najít trilobity.

Hledali jsme a hledali lezli jsme po kamenech, roztloukali a myslím, že každý něco našel a odvezl si to do Prahy. Přiblížil se odjezd a paní učitelky nás svolaly k autobusu.

V autobuse se rozjela soutěž. Paní průvodkyně dávala otázky, kdo věděl zvedl ruku a odpověď řekl. Pokud byla správně pamatoval si dotyčný bod. Na konci dostal ten, kdo měl nejvíce bodů stříbrný penízek. na závěr jsme si zazpívali písničku, rozloučili s průvodkyní a odešli do školy na oběd. Celý výlet se podařil.

Nejen na této práci je vidět, že děti, které přišly z dyslektické třídy mají většinou méně produktivní strategie psaní textů. Jejich texty jsou také relativně kratší (tam, kde má smysl mluvit o délce textu), obsahově i jazykově hůře zpracované, s množstvím pravopisných chyb. Je ovšem také pravda, že není ve třídě vedena žádná dělicí čára mezi kvalitou jejich textů a kvalitou textů dětí “domácích”. Naopak se do této skupiny plynule zařadily některé děti z původní třídy (zejména Mirek, Martina, někdy i Michal).

ZÁVĚR

Psaní textů v šestém ročníku má specifickou pozici díky přechodu dětí na 2. stupeň základní školy. Zdánlivě se nepokračovalo plynule v rozvoji započatém na stupni prvním. Učitelé očekávali spíše, že se děti v první řadě nějak před nimi projeví.

Tlaky vyvíjené v duchu respektování určitých požadavků na vzniklé texty nebyly nijak silné, i když nátlak poněkud v průběhu roku vzrůstal. Pozorovali jsme také větší množství teoretického učiva ve slohu a českém jazyce. To prozatím však nemělo velkou odezvu ve strategiích a podobě psaných dětských textů.

První pololetí sedmého ročníku naznačuje, že požadavky na kvantitu a kvalitu dětských textů se budou zvyšovat. Učitelka, která v šestém ročníku prakticky neprotestovala proti podobě dětských prací, v ročníku sedmém nechává děti opakovaně texty opravovat v duchu explicitně zmíněných nároků.

Texty ze šesté třídy jsou celkově stylově civilní. Ubývá strategií, které přinášejí stylově příznakové zvládnutí textu. Nedá se říci, že by děti nerespektovaly zcela žánr textu, ale celkově mohou mít narativní i popisné texty charakter obecného vyprávění, dopisu, zprávy. Je ovšem také pravda, že úkoly ve slohovém vyučování neposkytují příliš prostoru pro větší literární činnost. Obě vyprávění jsou vedena k té podobě, ve které se potom objevují, úloha popisu vzniká sice na základně literární předlohy, ale v první řadě jde o popis a ve druhé řadě se sama předloha pohybuje mezi dobrodružnou literaturou s literaturou faktu.

Další problémy však s žánrem textů spojené jsou. Práce, kterou bychom mohli vidět jako různé transformace textů (zde vedené linkou různého zacházení s textem a předlohou : doslovná reprodukce, resumé, osnova, vlastní vyprávění ad.) ukazují, že dětem nejsou náležitosti těchto žánrů zcela jasné. Je zde vidět, že děti mají stále značné problémy s funkcí a podobou těchto útvarů, tak jak jsme viděli například u osnovy k pohádce. I tyto práce jsou prozatím hodnoceny velmi shovívavě.

Sedmá třída tu opět naznačuje jisté změny ve střídání žánrů a transformací textů, opět je tu mnohem silnější nátlak na splnění požadavků učitelky.

Psaná produkce v šesté třídě tak plní především pro děti funkci orientace a pomalé přípravy na nově utvořený kolektiv (zde především ve smyslu celkového stavu třídy a konkurence ve školních výkonech), přípravy na poněkud jiné pojetí výuky a budoucí nároky vyšších ročníků. Pro učitelku pak zajišťuje opět základní zjištění stavu třídy, úrovně jejich znalostí a dovedností a rozdílů mezi dětmi jako odrazový můstek pro další práci.

PŘÍLOHY

1. Josef Augusta : *Za Mamutem*.
Josef Soukal: Čítanka pro 6.ročník ZŠ. Praha, SPN 1997, s. 86-89.
2. Vypravování: „*Vodopád Nengo*“.
Růžena Frantlová – Bláhová: I slohu se dá naučit. Olomouc, nakladatelství Olomouc 1997, s. 6-9.
3. Texty vypsané ze sešitů jednotlivých dětí 6. A.

Příloha č.1

JOSEF AUGUSTA

*Paleontolog Josef Augusta byl známou osobností nejen ve vědeckých kruzích, ale také mezi mládeží; po léta se věnoval popularizaci poznatků o dávné historii Země (mj. byl odborným poradcem režiséra Karla Zemana při natáčení filmu *Cesta do pravěku*). Oblibu jeho příběhů, vynášených na podkladě skutečných paleontologických nálezů, ještě umocňovaly ilustrace Zdeňka Buriana.*

ZA MAMUTEM

Divoký potok byl zatřáznut hlubokým korytem do žlutavé hlíny nekonečně travnaté roviny. S hukotem odváděl zkalenou a pěnicí se vodou kamisi k dalekému severu.

Potok se vlnil smutným a jednohravým krajem. Rovina byla jakýmsi přechodem mezi rozsáhlou tundrou, rozběhlou na sever až k samé arktické ledové pánvi, a mezi krajem lesů a křovin, které sem zasahovaly z jižních oblastí až do těchto nehostinných končin.

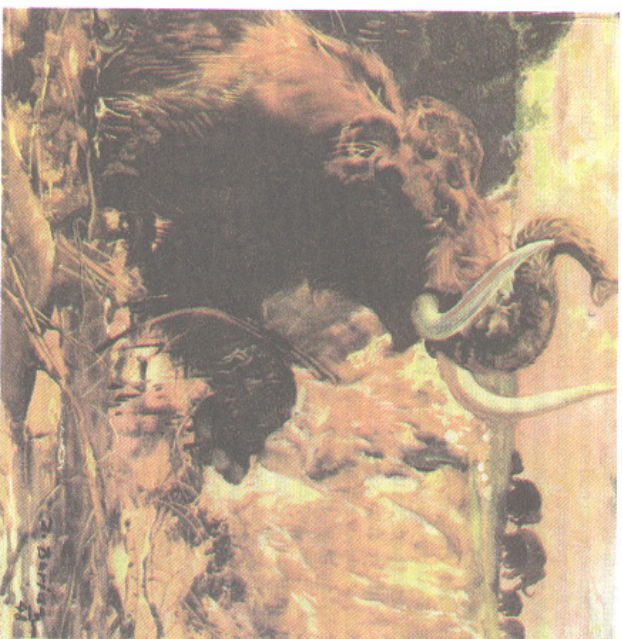
Jeden břeh potoka se zakousl příkrým svahem do travnaté roviny. Druhý, pozvolný, probíhal kolem řídkého leska ošíř, bříz a osik. Tu a tam rostla skupina smrků, modřínů a limb, které se jako tmavé skvrny odtržely od světlé zelené bříz. Protože jich k jihu čím dál tím více přibývalo, splynuly nakonec v souvislou plochu rozkládajících se pralesů. Zatímco zde na jihu tmavěly se na dalekém obzoru rozlehlé pralesy, na opakem obzoru daleko na severu jiskřila a svítila bílá hradba věčného sněhu a ledu.

Bylo pozdní jaro jednoho roku ze staršího období čtvrtohorního světa.

Teplé sluneční paprsky probudily i v těchto krajínách vše živé k novému, radostnějšímu a také lechtému životu. Listnaté stromy a kroviny se oděly v zelený háv a svěží zelení zkrášlily kraji. Z povadlých trsů trav, osiřic a suchopýřů vyrazily nové listy. Hnaly se dychtivě vzhůru, jako by se snažily předstihnout bujně rostoucí mechy a lišejníky, které vytrvávaly v zelených koberecích travin rozlehlá místa zelenavých, žitrohnědých a béžavých skvrn. Nizozkoučké dryádky rozkvetly tisíci hlými květy, nežými a krásnými. Loni-kameny vykvetly bílé, žluté a fialové, máky bílé a žluté. Květy pryskyřníku svítily zlatem a zelené trsy vřesovitých se pokrýly drobnoučkými, hlými nebo nudými zvonky, které se bez přestání kolébaly v lehkém jarním vánku, jako by ustavičně vyzváněly na oslavu příchodu jara. Bílé zakleté zimy pomínilo. Znovu byl vzkríšen zelený život, který kypěl a vřel. Spěchal s rozkvětem, protože zde nebylo času na dlouhé odálení.

Kdesi daleko v kraji se objevilo několik tmavých bodů. Stále se zvěšovaly. Končtě bylo možno poznat, že je to malé stádo ohromných mamutů.

86

Vpředu stáda kráčel obezřele starý samec.

Byl to obrovský kolos, větší než dnešní slon, s mňž je přibuzný a jemně se i velmi podobal. Lišil se od něho hlavně tím, že celé jeho mohutné tělo a chobot byly pokryty dlouhou, ale přitom jemnou srstí rezavé barvy s tmavými nebo světlými odstíny. Dlouhé chlupy, které vytrvávaly na některých místech těla jakousi chundelatou hřívu nebo širokou obrubu, vyrůstaly z jemné husté podsady, tvořené kratoučkými chlupy. Ty byly mamutů spolu se silnou podkožní tukovou vrstvou nejlepší a nejdokonalější ochranou před drsným podnebním jeho domoviny.

Za jeho vysoko vyklenutou hlavou s kolmo spadajícím čelem se zvedal velký tukový hrb, oddělený od hlavy hlubokým a ostrým zářezem. Tukový hrb nebyl už tak mohutný jako počátkem uplynulé zimy. Už se netvčil pyšně do výše, byl spíše splasklý, ježto po celou dlouhou zimu doplňoval mamut z této tukové zásoby svou skrovnou zimní potravu, k níž se mnohdy

87

nemohl ani dostat, když dlouho trvajícím a prudkým sněhové vichřice ukryly všechnu vegetaci pod mocnou pokrývkou sněhových závějí. Jeho hlava byla velká. V poměru k délce těla byla mohutnější, než jak tomu je u dnešních slonů; to proto, že jeho kly byly neobyčejně dlouhé a těžké. Malé uši byly pokryté chlupy a na chlupatém těle se zcela ztrácely. I ocas byl malý a krátký, ale byl také hustě pokryt chlupy.

Starý samec se pomalu ubíral vpřed. Vyhýbal se všem mokřinám, které ještě zbyly po jarním tání sněhu a které ztřežovaly chůzi. Za ním se ubíralo stejné pomalými kroky několik jiných mamutů, samců a samic, a dva malí mamuti podobní chlupatým koulím.

Náhle se starý samec zastavil. Bylo to znamenáním i pro stádo, aby se zarazilo v pochod. Nastavili uši a poslouchali.

Bylo slyšet jakýsi hukot. Když starý mamut učinil několik opatrných kroků vpřed, uviděl před sebou koryto potoka s hučící zkalenou vodou. Byla to nepřijemná překážka, která se jim postavila v cestu, neboť starý mamut chtěl své stádo zavést do nedalekého lesíka mladých olší a břez, které slibovaly dobrou pastvu. Nyní, když už byli všichni téměř u cíle své cesty, objevila se překážka, nebezpečná a záhadná: srázný a strmý hlinitý břeh hlubokého koryta potoka. Jak se dostat dál?

Starý mamut znal dobře zrádné břehy takových potoků. Pamatoval si také, když sám ještě chodil v stádě, že se několik starých vůdčích samců zřítilo do hlubokých koryt potoků, z nichž nebylo vyvážnutí.

Učinil několik opatrných kroků vpřed a opět se zastavil.

Zahleděl se dlouze k nedalekému lesíku, z něhož svítila jasná zelení mladých listů, které neodolatelně vábily. Tentokrát pudová povinnost převést stádo na druhý břeh, kde byla dobrá pastva, zatlačila v něm starost o vlastní bezpečnost. Učinil proto ještě několik málo kroků vpřed, aby lépe viděl, zda se někde poblíž nesvažuje břeh pozvolna k říčnímu korytu, kudy by mohl stádo i s mladými bezpečně převezt.

Chlupatý veličán se zastavil na nebezpečném místě.

Brzy zjara, kdy pod prvními slunečnými paprsky roztávaly sněhové spousty a kdy voda naplnila koryto až po samý vrch, podemlel proud vody břeh právě v místě, kde potok vytvářel malý oblouk. Podemletý břeh čněl jako široká travnatá římsa nad korytem opadlého potoka. A na tomto nebezpečném místě stál starý vůdce stáda.

Rozhlížel se kolem. Když nezjistil nikde možnost přechodu, obrátil se a chtěl se vydat podél břehu potoka na další ohlídku.

Ale svůj úmysl už neprovedl.

Jak obrátil své mohutné tělo, posunul svůj těžký zadek k okraji srázného břehu. Podemletý břeh neunesl takové zatížení, utrhl se a zřítil se do hlubokého koryta potoka.

S ním se zřítil i mamut. Jeho těžké tělo se zarylo zadkem do měkkého

bahna a zapadalo tím hlouběji, čím více se nebotý kolos namáhal o vysvobození.

Když poznal, že všechna jeho snaha o vysvobození je marná, zvedl svůj dlouhý chobot a žalostně zatroubil. Sotva troubení doznělo, ozvalo se druhé, ještě žalostnější a beznadějnější.

Čekající stádo bylo náhlým zmizením a žalostným troubením svého starého zkušeného vůdce podčeseno. Samci zvedli výhrůžně své choboty a čekali, co se bude dít. Malíci mamutici se přitiskli k svým hubatým mámam, hledající v nich ochranu. Ale žádné nebezpečí se neblížilo. Kolem bylo ticho, přerušované jediné žalostným troubením zmizelého vůdce.

Teprve po chvíli se nejdůležitější ze stáda počal pomalu blížít opatrnými kroky k břehu potoka. Sel obezřele, krok za krokem, připraven každou chvíli k ústupu. A za ním pozorně a opatrně šli ostatní.

Když se dostali dostatečně blízko k břehu potoka, uviděli, jak jejich starý vůdce leží zabořen hluboko do bahna potoka a jak se snaží posledními silami zachránit si život. Bezradně stáli v bezpečné vzdálenosti od zrádného břehu a čekali, zda se jejich vůdce vrátí.

Čekali dlouho, ale – nedočkali se. Než vzplamuly hvězdy na temné obloze příště noci, starý vůdce zahynul. Čekali však ještě, a teprve když ráno hvězdy zhasly, odešli pod vedením nového, nejstaršího a nejsilnějšího samce kamsi jinam, daleko od místa, kde jejich malé stádo potkala taková těžká ztráta...

Zbytek jara rychle uplynul a také krátké léto brzy minulo.

Na severní straně, až kdysi daleko na obzoru, vyvalily se pojednou temné mraky. Hnaly se na všechny strany nad plochými rovinnými tundry s mechy a lišejníky, nad travnatou a křovinatou stepí i nad zasmušilými pralesy.

S příchodem mraků vzrůstal i hukot větru, pod nímž se stromy prohýbaly až k prasknutí. Když vichřice přilétla s šílenou prudkostí až v lato města, lákala a vyvracela stromy, které pod jejím silným náporem úpěly a sténaly tisícovými praskoty.

Dlouho trval hrozivý útok vzbouřeného ovzduší proti zemi.

Pak se však vichřice utišila a z ocelové ředých mraků počal padat sníh. Padal, padal stále hustěji, až vše bylo daleko široko pokryto bílým hávem.

Závěje rostly do úžasných rozměrů a přikryly polámaný a zničený les. Závály i hluboké koryto potoka, v jehož skrz naskrz zamrzlých bahnitých nánošech byl pohřben zahynulý mamut.

Později se sněh účinkem shora působící vody, vlastní tíží sněhu a působením slunečních paprsků proměnil zvolna v krystalický led. Na něm se pak usadily šetrná a bahno, přimášené nového jara vodou potoka.

A tak se to opakovalo dlouho, velmi dlouho...

I. Vypravování

Vypravování (6. třída)

Ruský spisovatel Tolstoj napsal kratičkou povídku s názvem *V houzi* poznaš přítele.

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se snažil a snažil se mrtvými. Medvěd ho dlouho otcchával, ale pak odešel. Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal. Ivan odpověděl: "Říkal mi, že jen špatný člověk opouští v neštěstí přítele." Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

- ✓ Úkol č. 1: Přečti si nahlas první tři věty. Představ si děj, který vyjadřují. Zavři oči a zopakuj ty tři věty znovu.
- ✓ Úkol č. 2: Zeptej se v duchu, co udělal jeden a co druhý. Přečti si o tom nahlas další dvě věty. Zavři oči, zopakuj si první tři věty a spoj je s těmi dvěma dalšími.
- ✓ Úkol č. 3: Přečti nahlas další věty o tom, co udělal medvěd, a při zavřených očích opakuj text od začátku.
- ✓ Úkol č. 4: Co udělal Vasil? Nahlas si o tom přečti větu a pak znovu opakuj celý text i s touto větou.
- ✓ Úkol č. 5: Přečti nahlas Ivanovu odpověď. Zavři oči a opakuj celý text od začátku. Přidej k němu tuto odpověď, která vyjadřuje hlavní myšlenku.

767

Příloha č.2

✓ Úkol č. 6: Přečti nahlas poslední dvě věty, zakryj text a nazpaměť opakuj celý příběh. Soustřed se, uvědom si, jak jednotlivé věty svým dějem na sebe navazují, nedají se přehodit. Při hlasitém projevu si jednotlivé události v duchu představuj. První věta musí vybitv druhou, ta další, ta zase další, podle toho, jak děj pokračuje.

✓ Úkol č. 7: Připrav si papír, příběh napiš a pak ho porovnej s knihou.

Považuješ poučení, které dal Ivan Vasilovi, za správné, pravdivé? Povídka byla krátká. Snadno sis její děj pamatoval. Vypravoval jsi ho ...

Protože cizím slovem se místo slova opakovat říká reprodukovat, provedl jsi tzv. *doslovnou reprodukci*.

Víš, co znamená reprodukovat básně? Naučit se ji nazpaměť.

V rádiu často slyšíš hlášení, že budou vysílat reprodukovanou hudbu. Víš, co to znamená? Za ji nevysílají přímo ze studia, kde by orchestr vysílanou skladbu hrál, ale z gramofonových desek, na nichž byla skladba nahrána už dříve, a teď se jen opakuje.

Kde ještě se můžeš setkat se slovem **reproduktce**?

Reprodukovat obraz znamená namalovat ho podle původního obrazu – tzv. originálu. Reprodukce obrazu – jinak též kopie – je tedy napodobení originálu.

✓ Úkol: Prohlédni si obrazy na školních chodbách a ve vašem bytě, najdi mezi nimi originály a kopie.

Posloucháš rád různá vyprávění a sám též rád vypravuješ? A teď se trochu zamyslíme: Vypravovat můžeš to, co jsi sám

- zažil,
- četl,
- viděl (ve skutečnosti, ve filmu, v televizi),
- slyšel (od jiných, v rozhlasu, v televizi),
- vymyslel si, představil si ve své fantazii.

777

Jestliže vyprávješ to, co jsi sám nezažil, jenom o tom čti nebo slyšel, opakujes čili **reprodukuješ** vlastní cizí myšlenky.

Příklady: Vzděláváme se nejen tím, čemu se učíme ve škole, ale také vlastní čtenou. Dobrá kniha nás poučí, pobaví a ukáže, jak máme jednat a žít.

Nejlepší **reprodukuje** nějaký děj tím způsobem, že vyprávujeme jeho **stručný obsah**.

Preči si japonskou pohádku **Vodopád Nengo**. Je stručná a má jednoduchý děj, který se dá snadno reprodukovat čili vykládat jeho obsah. (Slova u náptv K. Hladrbolce.)

Vodopád Nengo (japonská pohádka)

1. V daleké japonské zemi: dřevorubec žil, se svou starou ženou Nemi jen se lopotil. Ohnutý byl jako pila, nohy plné žil, dřina tělo vysušila, samá vráska byl. Nemi byla haštrivá, směla se mu – jak to bývá – že tak očividně stárne a že nestárnout je marné. A on smuten byl, že se nešetřil.
2. Když se jednou večer vrátil, slzy měl v oku. Uhavou se náhle skácel na dno potoku. Smrtečný pot polil skráně, chtělo se mu spat. Pohlédl na zelené stráně, spatřil vodopád. Dobelhal se k vodopádu, smočil nohy, smočil bradu a v té živé vodě ožil, nová krev mu vesla do žil. Jako mladík byl, až si poskočil.
3. Jaký jinoch z lesa vyšel, černých kadeří. Žena kouká, kdo to přišel, volá ze dveří: „Jsi to ty, můj milý muži, nešálí mě žrak?“ Nadšeně mu dala růži a řekla jen tak: „Muži, nechci zůstat stará, chci být jak ty, kvitek z jara. Kdes omládl, dej mi radu!“ Řekl jí: „Skoč si k vodopádu, k živé vodě ví, tam jsem právě byl.“
4. Padla tam jako diva, pila ze všech sil. Třicetkrát se potopila, by účinek byl. „Dlouho nejde, půjdu za ni,“ dřevorubec pral. Nespatřil však svoji paní, když u vody stál. Dítě se tam batolílo, v šatech jeho ženy bylo. „Přebraha jsi, nenasyto, jednou ti to bude líto, vžájt ten, kdo chce víc, nemá nakonec nic.“

5. Z toho plyne naučení, že čas není k zastavení, a kdo chce mít krásné stáří, se zdravím si hospodář, protože ta živá voda, která omlazení docíl, je jen v pohádkách.

Poznámka: „Prál“ je starý tvar, znamená fekl.

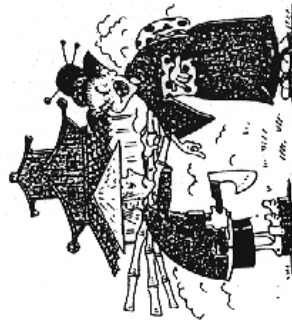
V čem je tato pohádka poučná?

- a) Někteří lidé nemají nikdy dost. Jsou chamtiví, chtějí stále víc.
- b) Každý musí pečovat o své zdraví, aby si je co nejdéle udržel. (Dřevorubec byl nucen lopotit se, dřít od rána do večera, takže předčasně zestárl.)

Za domácí úkol napiš stručný obsah pohádky. Rozděl ho do tří odstavců podle následujících vět

1. Kdo žil v Japonsku?
2. Příhoda u vodopádu.
3. Poučení.

Podívej se, jak se tohoto úkolu zhostil žák 6. třídy Vít Pávek. Ty si to jen přeči, ale vyjádři se svými slovy.

V Japonsku žil dřevorubec s ženou Nemi. Oba byli už staří. Dřevorubec byl velmi sedřený, smutný. Nemi se s ním stále hádala. Jednou šel dřevorubec z práce. Byl tak slabý a unavený, že padl k zemi. Najednou uviděl vodopád. Dobelhal se k němu, umyl si nohy a obličej. Hned všechna unava zmizela. Vstal a šel domů. Když ho žena spatřila,

Školní sešity - 6.A. 1999/2000

Mikuláš

7.12.

Při příležitosti Mikuláše, měly děti v rámci slohu – vypravování - napsat, jak prožily Mikuláše. Začaly psát ve školy, text byl upraven a dopsán doma.

Učitelka navrhla začátek textu, který vesměs děti respektovaly: *Letošní Mikuláš připadl na neděli...*

Šárka

Letošní Mikuláš připadl na neděli. Ten den jsem si uklízela pokoj. Občas jsem se dívala na televizi nebo jsem po poslouchala rádio. Když se začalo stmívat, to už byl úklid hotový, jsme se šla dívat z okna, jestli u nás na sídlišti chodí nějaký Mikuláš, ale moc jich nechodilo (opraveno uč. na nebylo), protože přšelo.

Když jsem tak seděla u okna, přišla za mnou mamka a pověděla mi o sbírce hraček pro děti z nemocnice a dětských domovů, kterou pořádá Český rozhlas. Dostala jsem nápad, že bych jim mohla také něco poslat. Vybrala jsem hračky, s kterými už si nehraju, ale které jiným dětem mohou udělat radost. Plyšové hračky, stavebnice a autíčka jsme v pondělí odnesli do haly Českého rozhlasu pod vánoční stromek. Měla jsem radost, že moje hračky mohou potěšit jiné děti. Ani na mě Mikuláš nezapoměl (opraveno uč. na nezapomněl)! Dostala jsem různé ovoce, sladkosti, marcipány a CD skupiny Lucie. (podepsáno rodiči).

Barbora

Letošní Mikuláš připadl na neděli. Asi v šest hodin (doplněno uč. večer) jsme šli na Staroměstské náměstí. Jeli jsme metrem a vystoupili jsme na Václavském náměstí, dívali jsme se na vánoční trhy. Potom jsme šli na Staroměstské náměstí, tam jsme si prohlíželi živý betlém. V sedm hodin jsme se dívali na orloj a pak jsme se šli navečeřet do KFC. Jeli jsme opět metrem domů, kde na nás čekal košík plný sladkostí.

Michal

Ráno bylo úplně obyčejné, ale po obědě jsem se strejdou jel na Staromák. jezdila tam stará tramvaj a tak jsme se svezli. Uvnitř jsem dostal od čerta bombón. Přešli jsme Karlínskej (část - -skej přeškrtnuto) most a na Staromáku jsme viděli obrovský strom, ale protože přšelo a sněžilo tak jsme šli domů. A tam jsem dostal pytlík se sladkostma (slatkostma přepsáno na sladkostma - nevím, jestli Michal nebo uč.). Celý večer jsem cucal bombóny.

Petr Kob.

(škrtnutá celá první věta: Přišla máma z práce a přinesla na...)

Mikuláš připadl na neděli. Večer jsme našli na balkóně Mikulášskou nadílku. Potom pro nás přišel Pavel. Posílnění čokoládou jsme vyrazili do ulic. Prošli jsme celé sídliště, nikoho jsme neviděli. Najednou jsme uslyšeli cinkání zvonečku a před námi se vynořil černý chupatý čert, bílý anděl s křídly a vysoký vousatý Mikuláš (malé m přepsáno na M). Ten nesl plnou tašku dárků pro děti. Na Olšanském (malé o přepsáno na velkéO) náměstí jsme potkali další čerty

a Mikuláše. Venku jsme byli asi hodinu a celí ulítaní a mokří jsme se vrátili domů. (podpis rodičů)

Klára

(škrtnutý úvodní odstavec: Na Mikuláše jsem byla na oslavě u mé sestřenice. Mikuláše jsem tento rok neviděla, šla jsme domů až pozdě v noci.)

Letošní Mikuláš připadl na neděli. Byla jsem dopoledne na oslavě u mojí kamarádky a když jsme se vrátila, dívala jsme se na televizi. Dostala jsme adventní kalendář, žvýkačky, čokoládu (zbytek odstavce opět škrtnut: chipsy a 2 litrovou coca-colu. Mikuláše jsem neviděla, takže jsem letos zpívat nemusela.)

odděleno linkou

Letošní Mikuláš tentokrát (tentokrát je vsunuto do textu) připadl na neděli. Byla jsem na oslavě a když jsem se vrátila, dívala jsem se na televizi. K Mikuláši jsem dostlala adventní kalendář, čokoládu, žvýkačky a jiné sladkosti. Mikuláše jsem letos neviděla, ani neslyšela. letošní Mikuláš byl jako každý rok štědrý, ale více se těším na Vánoce. Spát jsem šla ve 22.15.

Ota

Mikulášská stopa (bojovka)

Naše výprava za Mikulášem začala v 1 Hodinu (opraveno na hodinu.)

1.(původně bylo 1.)) úkol byl najít v okolí garáže úvodní listinu.

Samozřejmě jsem ji našel já.

Výprava mohla začít.

Šli jsme po cestě až do lesa, kde byl 2. vzkaz, na kterém stálo: "najděte krásný vánoční stromek". Šli jsme stále hlouběji do lesa. Naneštěstí stromek našel můj šikovný bratranec. Stromek jsme měli odstrojit a ozdoby rozdělit i s jídlem ležícím u stromu. Když jsme úkol splnili (uč opravila původní tvrdé y) šli jsme dále po pěšině. Náš další úkol zněl: "pod stromem někde leží maskovaný box se zbraněmi." Šli jsme po pěšině, kde byl Mikuláš. Dostali jsme naděleno a šli jsme domů

druhá verze

Mikulášská stopa

V neděli 6. prosince začala bojovka.

Byli jsme čtyři.

Všichni jsme čekali na zavolání Mikuláše.

Mikuláš se ozval v jednu hodinu.

Výprava začala

1. úkol byl najít vítací listinu.

Listinu jsem našel

2. úkol byl odstrojit vánoční stromek a rozdělit ozdoby.

3. úkol byl sundat ze stromu velké papírové motýly a pod velkým stromem (vsuvka učitelky najít) krabici se střílející zmrzlinou.

4. úkol byl najít jídlo (uč. opravila na občerstvení). Najedli jsme se a šli dál

5. úkol byl jít po značkách až na obrovský kopec, kde se ukryval Mikuláš.

6. úkol byl poznat, kdo je pod maskou čerta, Mikuláše a anděla.

7. úkol byl říct (uč opravila na říci) čertovi, Mikuláši a andělovi básničku, vtip a zazpívat jim.

Rozdaly se ceny (uč. v duch tradic vsunuje a nadílka). Cen bylo nekonečně mnoho. ceny jsme domů vezli nas velkém vozíku.

*Bojovka byla krásná
Trvala 3 hodiny.*

Květa

(vsunuto později na úvod - Neděle byla jako každá jiná).

Dostala jsme nadílku a sestřenice též, ale byla trochu zlobyvá tak sme jí chtěli postrašit. Táta sešel dolů vzal otrhanou černou ponožku a naplnil ji bramborami. Strejda to donesl nahoru a dal to Káje. Kája řekla že už bude hodná. A strejda to donesl spátky. Pak jsme se podívali co nám dal. Potom už odjeli tak jsme se dívali na (původně spojeno dívalina) televizi. Ale Mikuláš přišel a holky byly pryč tak zas odešli.

Šimon

Byla neděle. Byl Mikuláš.

Byl jsem celý den doma.

Doslal jsem nadílku

Díval jsem se na TV

Šel jsem koupit pití a nudil jsem se.

Jan

vyprávění o Mikuláši

Přijel jsme z chalupy a rovnou jsme jeli k dědovi a babičce tam jsme večerely a dostali (něco mezi i a y) jsme nadílku a brácha taky. Potom jsme jely domů psal jsme sloh a úkol z matematiky pak jsem šel s tátou na staromák. začlo sněžit ale zachvytku přestalo potom (původně bylo pak) jsem házel petardy díval jsem se na (nevím, co to je snad naoukap?). Mikuláš mi přinesl 300 Kč a jednu čokoládu a přines moc buráků ale (zbytek definitivně přeškrtnut: nejmíc se těším na pejska

Mirek

Koukal jsem z okna (učitelka opravila na : Večer 5. 12 je Mikuláš a já) ale nic (nic je přeškrtnuto a vsunuto je Jirkou jsem chtěl vidět Mikuláše) jsem neviděl. Byla neděle nejhezčí den, protože pak bylo pondělí. Moje setra nevydržela a šla spát. pak jsme šel k oknu a už jen něco slyšel, byly to petardy. A pak spánku podlehla celá rodina kromě mě. já se koukal na televizi (uč. opravila na televizi).

Petr Kr.

Mikuláš

5. prosince jsme vstal asi v půl osmé a šel jsme se koukat na GAME BOY, co mi půjčil Honza. Po obědě jsme se koukali na Profesionáli z CI5. Když přišel táta z práce ve čtyři hodiny, vyrazili jsme do ulic. Šli jsme přes Václavák na Staromák , tam zrovna začal orloi v 6 hodin viděli jsme opravdu hezkýho čerta, mikuláše a anděla. Pak jsme jeli 207 domů. Koukali jsme se na Erkila Poarota to je soukromá detektiv se společníkem kapitálem Heistinxem. Mikuláš sám nadělil opravdu hodně sladkostí a kylo buráků. Do půl 10 jsem zase hrál Maria na GAME BOY. Dostal jsme se dohrad. Spokojeně si jdu lehnout.

Petra

Mikuláš

Na Mikuláše měl můj pes Rex 1. Narozeniny. Dostal nové vodítko a spoustu jiných psích mlsek. V jedenáct hodina jsme s ním šla na louku a cvičila ho. Už umí sedni lehni stůj a chůzi

u nohy. Odpoledne jsme jeli do Prahy. Cestou bylo v ulicích spousta Mikulášů, čertů a andělů. Doma jsem na svojí posteli našla nadílku. Dostala jsme spoustu dobrých věcí.

Večer jsme se setrou koukali z okna na ulici, kde chodilo několik skupinek Mikulášů, andělů a čertů. Nejvíce se mi líbila skupina, ve které byl: jeden Mikuláš, jeden moc hezký anděl a tři čerti. Večer skončil a já jsem si šla lehnout. Letošní Mikuláš byl hezký.

Martin

Letošní Mikuláš připadl na neděly od rána do 5 hodin jsem se koukal na televizi a potom jsme šli ven s kamarády a asi hodinu jsme hazeli petardy a pak jsme šli domu. Když jsme přišel domu dostal jsem nadílku prohlídnul jsem si co sem dostal a šel jsem spát

Mamut

22.2.

Děti čtou na pokračování v hodinách literatury a čtení Štorchovy Lovce mamutů. Kniha je používána také na některé domácí úkoly, diktáty a mluvnická cvičení. Děti měly popsat mamuta do školního sešitu pomocí popisu v čítance (J. Augusta viz Příloha č. 1). Text je opět opravován a doděláván doma

Petra

Popis mamuta

Mamut je příbuzný se slonem, ale přesto je větší a mohutnější. Mamut má obrovské tělo porostlé jemnou chundelatou rezavou srstí. Jeho hlava je veliká a stejně jako tělo porostlá srstí. Má dlouhý chobot a pár širokých těžkých klů. Za hlavou je tukový hrb, ve kterém má na zimu ukrytý tuk. Přes léto je splasklý. Uši jsou malé chundelaté (u této věty je šipka, která směřuje za větu o tom, že mamut má kly). Mamutovy nohy jsou mohutné a porostlé srstí. Má široký zadek a kratoučký chundelatý ocásek. Mamut je silné zvíře. (škrtnuta dvě slova, asi začátek nové věty: Jeho potrava..) Jí rostlinou potravu. Dnes už mamuti nežijí, ale jejich pozůstatky jsou ukryty v muzejích.

Martin

Popis mamuta

(škrtnut celý začátek : Měl dlouhí chobot. Měl kly. Malou hlavu tělo chundelaté. A začíná zcela nanovo)

Mamuti byly bilozravci měli malou hlavu obrovské kly a dlouhí chobot velké uši (tato dvě slova později vsunuta) a za hlavou tukový hrb. Tělo bylo obrovské a chundelaté nohy měl mohutné a ocas kratky pozůstatky mamuta najdeme v muzeích

Dominik

Žádný nadpis, počátek nebo datum. Později datum připsáno za okraj nakreslený tužkou.

Mamuti jsou větší a mohutnější než sloni asi před 1500 lety vyhynuli. Hlava byla (škrtnuto obrovská a nahrazeno menší) menší celá pokrytá mohutnou srstí. Kly byly velké a těžké. Velký huňatý chobot. (škrtnuta věta Oči měly normální). Za hlavou měly tukový hrb. Tělo měly velké s huňatým kožichem. Ocas měly malý a pokrytý srstí. Srst měly rezavou někde.

Měly malé uši pokryté srstí. (Tady jsou dvě šipky jedna směřuje ke větě o tukovém hrbu a další zpět k uším. Asi, že informace patří k sobě). Tělo měly velké huňatým a těžkým kožichem Měly velký zadek- Ocas měly velký (původně malý, ale to je přeškrtnuto a nahrazeno) pokrytý kožichem (tady je hvězdička, další je na počátku textu u "hlava byla celá pokrytá...")

(Začátek odstavce, asi leden řádek, opět škrtnut *Mamut vyhynul asi před 1500 lety*)
jeho kosti (škrtnuto pokračování jsou v muzeu muzey muzeum na Václavském náměstí)
dochovány v Národním muzeu na Václavském náměstí

Šimon

Popis mamuta

(následuje celá škrtnutá řádka, nelze dobře přečíst)

Má malou hlavu a dlouhé těžké kly. Chobot je dlouhý. (škrtnuto několikrát Mamutovo tělo)
Uši jsou malé. Mamutovo tělo je mohutné a chundelaté a obrovské. Nohy jsou krátké. Ocas je
(škrtnuto kratší než) menší než sloní.

Jeho rezavá srst je jemná (Tato věta pomocí šipky směřuje za větu "obrovské a chundelaté tělo")

Následuje v malém rámečku věta, která není škrtnuta, ale neví se přesně kam patří: *Mamut je příbuzný se slonem.*

Následuje další verze textu, který je opravou původního. Je oddělen čarou přes celý sešit, ale nikoliv volným řádkem.

(škrtnuto Mamut) Asi před 1500 lety u nás mamuti vyhynuly. (odtud vede šipka k poslední větě o muzeích) *Mají malou hlavu a dlouhé těžké kly. Chobot je dlouhý. Uši jsou malé. Mamutovo tělo je mohutné, chundelaté a obrovské. Jeho rezavá srst je jemná. Nohy jsou krátké. Ocas má (škrtnuto menší) delší než sloní. Pozůstatky mamuta jsou u nás zachovány v muzeích.*

Květa

Skoro celý text je přeškrtnut, až na poslední dvě věty (*Pozůstatky...*)

(Popis mamuta

Krátký, chundelatý a jemný ocásek. Mamut byl větší než slon. Slonovy uši byly větší než mamutovy. Obrovské kly. Mamutovi příbuzní byli sloní. Mamut byl velký, rezavý, chundelatý a jemný. Malé uši. Nejlepší a nejmohutnější byl velitel. Světlý, veliký a široký chobot. Tukový hrb sloužil na zásobu tuku na zimu, Jeho hlava je veliká.)

Zůstatek nepřeskrtnutého textu:

Pozůstatky jsou vystaveny v muzejích.

Ota

Má dva texty za sebou, respektoval zadání na opravu původního textu do textu "lepšího".

Popis mamuta

Mamut má krátký ocas, (škrtnuto mohutné uši), tukový hrbol, ale uši má menší než slon. Mamut vlastní také rezavou a jemnou srst. Je větší než slon. Měl velice široký zadek.

Mamut

Mamut je předchůdce slona, ale mamut byl větší.

Mamut má mohutné kly, tmavé oči, uši má ale menší než slon. Tělo mamuta bylo celé porostlé jemnou, zrzavou a chundelatou srstí. Za hlavou měl tukový hrb. Jeho tělo bylo mohutné. Mamut byl také velice silné zvíře. Měl také mohutný chobot, který mu pomáhal při krmení. Mamut byl býložravec mohl vážít i několik tun. Měl velké a silné čtyři nohy. Ocas měl delší než slon a na konci byl ocas ochlupený.

Dnes můžeme jeho zbytky vidět v muzejích.

Klára

Opět dvě verze; druhá upravena do souvislého textu, oddělena řádkou.

Popis mamuta

1. *obrovské tělo
je větší než dnešní slon
má dlouhé mohutné nohy
kratoučkový chundelatý ocas
dlouhý chobot
tukový hrb za hlavou
velké chundelaté uši
těžký zadek
šedou až nazrzlou srst
chundelaté tělo
Mamut – největší zvíře té doby*

Mamut je větší než dnešní slon. Má dlouhé mohutné kly, obrovské uši, dlouhý chobot a tukový hrb za krkem. Tělo porostlé zrzavou srstí. Mamut je největší zvíře té doby.

Michal

Popis mamuta

Mamut měl obrovské tělo, větší než slon. Má chundelatou zrzavou srst. Mamut má menší uši a hlavu než slon. Jeho kly a chobot byl dlouhý a široký. Za hlavou měl tukový hrb s dostatkem vody. Jeho mohutná řiť je porostlá kratoučkou srstí. Měl kratoučkový ocas porostlý jemnou srstí. Mamutovi nohy byly dlouhé. Živil se listy ze stromů.

Barbora

Popis mamuta

Mamut byl obrovský a mohutný, porostlý delší zrzavou srstí. Na hlavě měl malé uši a dlouhý (škrtnuto velký) chobot, pod ním těžké mohutné kly. Na zádech měl tukový hrb. Ocas byl kratoučkový a chundelatý. Mamutova srst byla delší (škrtnuto kratší) než slonova. Na srsti měl tmavší a světlejší skvrny. Živil se rostlinou potravou.

Šárka

Popis mamuta

Měl obrovské tělo menší hlavu s dlouhými těžkými kly, malé uši (do věty ještě vloženo poté dlouhý chobot). (hvězdička dokazuje na vložení další věty do textu, jedná se o poslední připsanou větu na konci). Na těle měl dlouhou chundelatou zrzavou srst (přeškrtnuto někdy s) místy s tmavšími nebo světlejšími skvrnami. Měl krátký chundelatý ocas. Jeho nohy byly mohutné a porostlé krátkou srstí. (hvězdička posílá tuto další větu na jiné místo textu) Za hlavou měl tukový hrb. Jí rostlinou potravu.

Doslovná reprodukce

V učebnici krátká povídka Lva Tolstého .

Šárka
V nouzi poznáš přítele
L.N.Tolstoj

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale pak odešel. Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal (škrtnuto původní řekl). Ivan odpověděl: “Říkal mi, že jen špatný člověk opouští v neštěstí přítele”. Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Klára

V nouzi poznáš přítele.

(L.N.Tolstoj)

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se skácel (svalil) na zem (přidáno na zem, tato c hyby nenalezena) a stavěl se mrtvým. Medvěd ho chvíli (dlouho) očichával, ale pak odešel. Za chvíli vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal. Ivan odpověděl: Říkal mi, že jen špatný člověk opouští v nouzi (neštěstí – tuto chybu neviděla) přítele. Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Petra

V nouzi poznáš přítele

L.N. Tolstoj

Ivan a vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale pak odešel. Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal. Ivan odpověděl: “Říkal mi, že jen špatný člověk v neštěstí opouští (opouští v neštěstí) přítele.” Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Pavel

V nouzi poznáš přítele

L.N. Tolstoj

Ivan a vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Uleklise. (silně škrtnuta skoro polovina řádku) Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával ,ale pak odešel. Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana (opravováno a) co mu (opravováno u) medvěd šeptal (opravováno t). Ivan odpověděl: “Říkal mi, že jen špatný člověk opouští v neštěstí přítele.” Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Mírek

V nouzi poznáš přítele (opravena písmenka)

Ln Tolstoj

Ivan a Vazi (v opraveno na velké V) šli hustým lesem. Vasil (rychle chybí) vylezl na vysoký strom a o (několikanásobné přepisy písmene o) Ivana se nestaral. Ivan (i opraveno na velké I) se svalil a stavěl se mrtvým (jednou slovo mrtvým škrtnuto). Medvěd (m opraveno na velké M) ho dlouho očichával a pak (ale pak) odešel. Vasil (škrtnuto Vasil) Po chvíli (za chvíli) Vasil slezl a ptal se ivana co mu Medvěd (slovo Medvěd opravováno - přepisováno) šeptal. Ivan odpověděl.

Že (vypustil Řekl mi,)jen špatný člověk pouští v nouzi (neštěstí) přítele. Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Jan

V nouzi (opraveno i na y) poznáš přítele

L. N. (a opraveno na A) Tolstoj

Ivan a vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se Ivan (založena záměna jmen, která trvá až do konce textu) rychle vylezl na strom a o Ivana se nestaral. Vasil padl (Má být Ivan, škrtnuto – asi omylem- Vasil a nahrazeno svalil bez se) a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával a pak (ale pak) odešel. Ivan (Vasil) slezl a ptal se Vasila (Ivana) co mu medvěd šeptal. Vasil (Ivan) odpověděl, že (: Říkal mi, že) jen špatný přítel (člověk) opustí (opouští) v neštěstí přítele. Ivan (Vasil) pochopil. (Oba) šli dál (dále) a mlčeli.

Šimon

V nouzi poznáš přítele

L.N. Tolstoj

Ivan a Vasil (přepisováno l) šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o ivana se nestaral. Ivan se svalil (doplněno zbytečně na zem) na zem se stavěl mrtvým (a stavěl se). Medvěd ho dlouho očichával, ale po chvíli (ale pak) odešel. Za chvíli vasil slezl a ptal se (z přepsáno na s) Ivana co mu medvěd šeptal.

Nedokončeno

Květa

V nouzi poznáš přítele

L.N. Tolstoj

Ivan a Vasil (v opraveno na velké V) šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan si lehl (se svalil) a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale po chvíli (ale pak) odešel. Vasil slezl dolů a zeptal (ptal se) se Ivana co mu medvěd šeptal. Ivan (škrtnuto Vasil) mu odpověděl: “Říkal mi, že jen špatný člověk nechá (opouští) v neštěstí přítele.” Vasil pochopil. Oba šli dál (dále) a mlčeli.

Ota

Ivan a Vasil ((v opraveno na velké V) šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale pak odešel. Za chvíli Vasil slesl a ptal se (doplněno později Ivana) Ivana co mu medvěd šeptal. (Doplněno Ivan odpověděl) Říkal mi, že jen špatný člověk v neštěstí (škrtnuto původní v nouzi) opouští (opouští v neštěstí) přítele. Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Petr Kob.

V nouzi poznáš přítele

L. N. (n přepsáno na A) Tolstoj

Ivan a vasil šli lesem a náhle potkali (Náhle uviděli jako nová věta) medvěda. Ulekli se. Vasil (rychle) vylezl na(vysoký) strom a o Ivana se nestaral. Medvěd šeptal Ivanovi (Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale) pak medvěd odešel (ale pak odešel). Vasil slezl dolů (dolů škrtnuto) a (Za chvíli Vasil slezl a) ptal se (Ivana) co mu (medvěd) šeptal.

Ivan řekl (Oval odpověděl: Říkal mi, že jen) špatný člověk opustí (opouští v neštěstí) přítele v nouzi Vasil pochopil a šli. (škrtnuto dál cestou). Cestou už dál mlčeli.

Michal

V nouzi poznáš přítele

L.N.Tolstoj

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával ale pak odešel. Vasil po chvíli slezl (Za chvíli Vasil slezl) a ptal se Ivana co mu medvěd šeptal. Ivan odpověděl: Medvěd mi říkal (Říkal mi, že) že jen špatný člověk opouští v nouzi (v neštěstí) přítele. Vasil pochopil. Oba šli dál (dále) a mlčeli.

Barbora

V nouzi poznáš přítele

L.N.Tolstoj

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle (n přepsáno na velké písmeno) uviděli medvěda. Ulekli se. Vasil vylezl (rychle vylezl) na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale pak odešel. Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal. Ivan odpověděl: Říkal mi , že jen špatný člověk opouští (původně opustí, opraveno vsuvkou) v neštěstí přítele (bez uvozovek). Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Martin

V (malé přepsáno na velké) nouzi poznáš přítele

L.N. Tolstoj

(škrtnut odstavec asi o šesti řádcích, nový text)

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekly se. Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana (opraveno na velké I) se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. Medvěd ho dlouho očichával, ale pak odešel. Vasil zachvilí (Za chvíli Vasil) slezl a ptal se Ivana co mu medvěd říkal: Ivan odpověděl. Říkal mi, že jen špatný člověk opouští přítele v nouzi (opouští v neštěstí přítele). Vasil pochopil oba šli dál (nová věta, dále) a mlčely.

Dominik

V nouzi poznáš přítele

L.N.Tolstoj (pův. Toljstoj, opraveno)

Ivan a Vasil šli (přeškrtnuto několikrát špatně napsané písmeno nebo část slova) hustým lesem. Náhle uviděli medvěda (medvěda opraveno na medvěda). Ulekli se. Vasil (rychle) vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se (svalil a) stavěl mrtvým. Chvilí ho medvěd očichával (Medvěd ho dlouho očichával) ale pak odešel. Vasil za chvíli slezl (Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana, co mu medvěd šeptal) Vasil se ptá Ivana co ti ten medvěd říkal, v nouzi poznáš přítele (Ivan odpověděl: "Říkal mi, že jen špatný člověk opouští v neštěstí přítele). Vasil pochopil oba šli dál (dále) a mlčeli

Petr Kr.

V nouzi poznáš přítele

L.N.Tolstoj

Ivan a Vasil šli hustým lesem. Náhle uviděli medvěda. Ulekli se Vasil rychle vylezl na vysoký strom a o Ivana se nestaral. Ivan se svalil a stavěl se mrtvým. (Medvěd ho dlouho očichával, ale pak odešel). Za chvíli Vasil slezl a ptal se Ivana co mu medvěd šeptal. Ivan odpověděl: říkla mi že jen špatný clovek opouští v neštěstí přítele. Vasil pochopil. Oba šli dále a mlčeli.

Osnova k pohádce

30.3

Pokračuje práce ve slohu stále u vypravování. Děti mají za úkol si přečíst pohádku Vodopád Nengo a napsat osnovu textu (viz Příloha č. 2)

Šárka

Vypravování

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádává manželka*
2. *Dřevorubec spatří vodopád a spadl do něj a náhle se cejtil mladší.*
3. *Dřevorubec se vrátil domů a manželka záviděla, že je mladší a ptala se, kde omládl a on jí to prozradil.*
4. *Žena u vodopádu*
5. *Poučení*

Klára

1. *Starý dřevorubec, hádává manželka*
2. *Omládl ve vodopádu*
3. *Žena chtěla také omládnout, ale stalo se z ní batole.*
4. *Žena u vodopádu*
5. *Máme si vážit svého stáří, protože živá voda existuje jen v pohádkách (Ponaučení)*

Pavel

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádává manželka*
2. *únava dřevorubce a oběvení a napití vody u vodopádu*
3. *Dřevorubec šel mladý domů jeho žena dřevorubce nemohla poznat. Když ho poznala chtěla vědět kde omládl a on jí poradil.*
4. *Žena u vodopádu*
5. *ponaučení*

Mirek

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec (nebyl vůbec schopen napsat slovo dřevorubec) a hádává man*
2. *šel domů skacel se u řeky a uviděl vodopád namočil si tam nohy a bradu omládl a povyskočil.*
3. *zvědavá manželka šla k vodopádu a omládla tam 30x. (nedá se takřka přečíst)*

Jan

Japonská pohádka vodopád nengo

1. *Starý dřevorubec a hádává manželka*
2. *Jednou šel stry dřevodubec zakopl a uvidě vodopad namočil se a poskočil a byl mladší*
3. *Dřevorubec přišel domů žena seho hned ptala kde se omladil a poradil jí kam ma jít.*
4. *Žena u vodopádu*
5. *ponaučení*

Květa

Japonská pohádka Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka*
2. *(škrtnuté dvě řádky: Když se vracel domů tak na něho jeho žena volala jestli je to on nebo nikdo jiný a nahrazeno dalším textem) Únavou spadl do vodopádu a byl mladší.*
3. *Přišel domů a manželka vizvídala, kde omládl a on jí poradil, že má jít k vodopádu.*
4. *Poučení*

Ota

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka = úvod*
2. *-návrat domů*
-koupel u vodopádu
-omládnutí
3. *- návrat domů*
- závist = stat'
-návod k omládnutí
4. *žena u vodopádu*
5. *ponaučení = závěr*

Petr Kob.

Vodopád Nengo

1. *Dřevorubec a hádavá manželka*
2. *Dřevorubec byl unavený a uviděl vodopád tam smočil nohy a bradu omládl nová kre(v) až si poskočil*
3. *Šel domů manželka byla zvědavá kde omládl on jí to řekl (škrtnuto: ona tam běžela) (původně bod 4., poté zrušen, protože školou navrženo jeho jiné znění) ona tam běžela 30krát se vykoukala potom dřevorubec*
4. *Žena u vodopádu*
5. *Ponaučení*

Michal

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka*
2. *Dřevorubec se vracel a spadl do vody a byl mladší*
3. *Šel domů a manželka se ptala kde omládl*
4. *žena u vodopádu 30x ponoření omládnutí do mimina a příchod muže*
5. *ponaučení*

Martin

Vodopád Nengo

1. *Stari dřevorubec a hadava manželka*
2. *dřevorubec se vracel domu a skacel se podel vodopadu šel se namočit a byl mladá*
3. *dřevorubec šel domu kde na nej čelala manželka mu zavidela že je mladý a (řekl jí je škrtnuto) a poradil ji cestu*
4. *(rychle běžela je škrtnuto) žena u vodopadu, k vodopadu*
5. *ponaučení (ty si nenasyna je škrtnuto) b staří čeká na každého nusu (nečitelné) se*

Dominik

Japonská pohádka

Vodopád Nengo

1. *Starý dřevorubec a hádavá manželka*
2. *dřevorubec se vracel (a skácel se je škrtnuto) unavený náhle se skácel a spadl do vodopádu smočil bradu a nohy náhle se cítil mlád.*
3. *Dřevorubec se (vracel škrtnuto) vrátil domů a žena se ho ptá kde omládl a řekl jí to.*
4. *(žena byla nenasytná několikrát se ponořila škrtnuto) žena u vodopádu žena se několikrát napila manžel čekal dlouho muž za ní šel uviděl mimino a řek kdo chce hodně nemá nic (snad, velmi nečitelné)*
5. *Ponaučení Stáří hezké musíme s ním dobře hospodařit omladující vodopády jsou jenom v pohádkách.*

Koněpruské jeskyně

11.4.

Následuje delší slohová práce o školním výletě do Koněpruských jeskyní

Osnova je u většiny dětí podobná, ale drobné odlišností existují.

Šárka

Koněprusy

Osnova

1. *Místo výletu*
2. *Prohlídka jeskyní*
3. *CHKO*
4. *Občerstvení*
5. *Starý lom – zkameněliny*
6. *Soutěž*

Koněprusy leží západně od Prahy v Českém krase. Jsou tam vápencové jeskyně, které v 50. letech objevili dělníci.

Jeskyně jsou celkem dlouhé asi 2 km, ale my jsme prošli jen 600m. Když jsme vešli do jeskyně, viseli tam tři netopýři. Byly tam krápníky vyrůstající ze země – stalagnity, ze stropu – stalagtidy a krápníky které se spojily – stalagnáty. Některé krápníky dostaly i jméno. Třeba krápníky věčné touhy, Strážce, Slon, Panenka, Žebra, Varhany nebo Město. Místnosti se většinou jmenují podle objevitele. Např. podle Proška, Petrbocka nebo podle třináctiletého kluka, který se plazivkou dostal do jeskyně.

Koněprusy patří mezi chráněnou krajinnou oblast. Nejvyšší vrchol Koněprus je Zlatý kůň. Rostou tam chráněné rostliny jako třeba koniklec mochna nebo kavil.

Po skončení prohlídky jsme sešli dolů a svačili jsme a také jsme si mohli něco koupit.

Potom nás paní průvodkyně zavedla do starého lomu, kde jsme hledali trilobity. Já jsem našla asi čtyři.

Když jsme se vraceli, v autobuse jsme hráli hru. Kdo měl nejvíc bodů dostal stříbrný penízek.

Klára

Osnova:

1. *Místo výletu*
2. *Prohlídka jeskyní*
3. *CHKO – Zlatý kůň*
4. *Občerstvení, nákup suvenýrů*
5. *Starý lom – zkameněliny*

6. Soutěž
7. Odjezd

Koněprusy jsou část Českého krasu, nedaleko od Berouna. Koněpruské jeskyně objevili v 50. letech dělníci. V jeskyních byla tma a zima, také velké vlhko. Viděli jsme stalagniti, stalagnáty a různé krápníky. Některé mají i název, např. strážce nebo panenka. Také jsme počítali schody z jednoho do druhého podlaží, kterých je prý 82. Viděli jsme také Letošovu propast. Když jsme skončili prohlídku jeskyní, vydali jsme se na kopec Zlatý kůň, který je CHKO. Museli jsme dávat pozor, kudy chodíme, protože na kopci bylo hodně chráněných rostlin, např. koniklec. Potom jsme si šli koupit suvenýry nebo občerstvení. Sedli jsme si na lavičky a povídali si.

Když jsme se občerstvili zavedla nás paní průvodkyně do starého lomu, kde jsme hledali zkameněliny. Někteří s sebou měli i kladívka. Většinou jsme ale našli jen krápníkové kameny. Cestou zpátky jsme od průvodkyně otázky a hráli jsme různé hry. Také jsme zpívali. Ve 12.45 jsme přijeli ke škole.

Petra

Koněprusy

1. Místo výletu
2. Prohlídka jeskyní
3. CHKO
4. Občerstvení, suvenýry
5. Starý lom – zkameněliny
6. Soutěž

Koněprusy

Koněprusy jsou chráněná krajinná oblast Českého krasu, který se táhne od Barandova až k Berounu. Koněprusy je vesnice 6 km od Berouna, která proslula jeskyněmi které objevili dělníci v 50. letech. Od té doby se jeskyně těší stále větší návštěvnosti.

Při vstupu do jeskyní jsme viděli tři netopýry, kteří viseli na stěnách (jeskyní škrtnuto). Dále nám průvodce (říkal různé škrtnuto) povídal o vzniku krápníků, jak jsou staré, jejich druh jméno a (spousta škrtnuto) jiné zajímavé věci. (Po vý škrtnuto) Přešli jsme z prostředního patra do patra horního po točících schodech (1).*

*Po východu z jeskyně jsme vyšli na nejvyšší vrcholek Koněprus na Zlatého koně. Museli jsme dávat pozor **

**1 penězokazecská dílna*

**na chráněné rostliny například koniklec, který má fialové květy. Na kopečku byl krásný rozhled po krajině, ale už jsme museli odejít.*

Další opravená verze

Koněprusy

Koněprusy jsou chráněná krajinná oblast Českého krasu, který se táhne od Barandova až k Berounu. Koněprusy jsou vesnice 6 km od Berouna na západ od Prahy, která proslula jeskyněmi, které objevili dělníci v 50. letech. Od té doby se Koněprusy těší stále větší návštěvnosti.

Při vstupu do jeskyně nás uvítali tři netopýři, kteří viseli na stěnách. Viděli jsme krápníkové útvary Věčná touha, dva krápníky, které se nikdy nespojí, Varhany a Skalní městečko. Dále nám průvodce povídal o vzniku krápníků, jak jsou staré, jejich druh, ale i jiné věci. V jedné z místností byly vystaveny kosti, které byly v jeskyních nalezeny. Jiná, která byla objevena

jedním hochem, který se tam dostal jeskyňkou Plazivkou. Poděsil se krápníku, který později nazval Strážce, vedle je Slon a Panenka. přecházeli jsme z prostředního patra do patra horního po točitých schodech. V něm byla vidět penězokazecká dílna, se všemi nástroji a spousta z nás tam vhodila nějaké drobné.

Po východu z jeskyní jsme vyšli na nejvyšší vrcholek Koněprus na Zlatého koně. Museli jsme dávat pozor na chráněné rostliny, třeba na fialokvětý koniklec. Na kopečku byl krásný rozhled po okolí, ale už jsme museli odejít.

U stánku se suvenýry a občerstvením byla naše další zastávka. Někdo šel pro suvenýry někdo pro občerstvení. Asi po půl hodině u stánků jsme se zvedli k odchodu.

Naše průvodkyně nás zavedla k opuštěnému lomu a řekla nám, že je možné najít trilobity. Hledali jsme a hledali lezli jsme po kamenech, roztloukali a myslím, že každý něco našel a odvezl si to do Prahy. Přiblížil se odjezd a paní učitelky nás svolaly k autobusu.

V autobuse se rozjela soutěž. Paní průvodkyně dávala otázky, kdo věděl zvedl ruku a odpověď řekl. Pokud byla správně pamatoval si dotyčný bod. Na konci dostal ten, kdo měl nejvíce bodů stříbrný penízek. na závěr jsme si zazpívali písničku, rozloučili s průvodkyní a odešli do školy na oběd. Celý výlet se podařil.

Mirek

Koněprusy

osnova

1.místo výletu

2.prohlídka jeskyni

3.CHKO

4.občerstvení

5.starý lom skameněliny

6.soutěž

Koněprusy

Koněprusy jsou (přeškrtnuto je) vesnice (přeškrtnuto jeskyně), která leží na západ (přeškrtnuto které na západ) od Prahy. V 50. letech objevili dělníci jeskyni. (spousta škrťů písmen) Od těch dob tam jezdí turisté z dalekého okolí.

Dojeli sme k jeskyni a v 9.h. chvíli jsme měli rozchod a pak sme se vydali k jeskyním prohlídka trvala asi 1 hodinu

Hned u vchodu byli 3 netopýři přilepeni na stěně (pův. přilepeny)

pak zhasli světla aby jsme věděli jak to tam (škrtnuto doposud za dů) vypadalo.

3 největší (slovo nepřečtu ani neodvodím) zlaty kůň.

leží u českého krasu. Rostli tam machny, koniklec

Po prohlídce jsem si dal 2 párky v rohlíku pak jsme seděli a povídali si.

pak jsme šli do lomu hledat skamenělini nic jsme nenašel

a za pul hodiny byl odjezd. V autobuse byla zajímavá soutěž žádný bod jsem nedostal.

časté přepisování písmen, škrty, špatně čitelné

odstavec drží slušně, i když nepřehledně také díky malým písmenům na počátku věty

Pavel

Koněprusy

osnova

1.místo výletu

2.prohlídka jeskyni

3.chráněná KO

4.občerstvení, suvenýry

5.starý lom – zkameněliny (těžké slovo několikrát přepisované)

6.soutěž

Sešli jsme se kolem osmy hodin u naší školy Chelčického. Po nástupu do autobusu jsme se seznámili s naší průvodkyní. Po cestě nám vyprávěla o Koněprusých a dozvěděli jsme se program. Koněprusy je malá a rušná víska 6 km od Berouna

Po příjezdu na parkoviště jsme se seznámili s okolím a občerstvení asi o 30 minut později jsme šli do jeskyň s novým a starým průvodcem. Koněpruské jeskyně našli v 50. letech horníci z nedalekého lomu. Hned po vstupu jsme uviděli tři netopýry.(škrtnuto vyděli) Spatřili jsme mnoho krápníků jako například stability, stalamnity, stalagnáty a brčka. Uviděli jsme i krápníkové soustavy jako varhany, žebra, krápníkové městečko a vápníkové vodopády. Po prohlídce jsme sešli s původní průvodkyní po nejvyšším kopci “Zlatý kůň” (opraveno na velké Z), kde jsme vyděli spousta chráněných rostlin.

Po poučné procházce jsme sešli asi 100 m od parkoviště.

Následují cosi jako vsuvky, poznámky a další možnosti psaní, ale bez umístění do již napsaného textu.

**1.na západ od Prahy 3. koniklec, mochna*

Český kras

Další text dopsán později, ale původní zůstal již stejný, nepřesán text celý

kde byly 3 stánky se suvenýry i s občerstvením. Všichni jsme se rozeběhli po stáncích. Převážně kluci (škrtnuto jsi koupili) a já jsme si koupili přívěšek na krk. Po tomto nákupu jsme vstoupili do fronty u 2. krámků se suvenýry kde si asi všichni koupili malé stříbrné penízky s nápisem Koněpruské jeskyně.

Na spáteční cestě jsme hrály soutěž s otázkami okolo koněpruských jeskyní a co nich vím. Výlet byl SUPER.

Šimon

Koneprusy

Osnova

1.Místo výletu

2.Prohlídka jeskyně

3.CHKO

4.Občerstvení, suvenýry

5.Starý lom, zkameněliny

6.soutěž

1. Koněprusy jsou součástí Českého krasu. leží 6 km od Berouna. Aby jsme je mohly navštívit, museli by jsme se vydat na západ od Prahy.

2. V jeskyni bylo zima a i tma. Mají tam spoustu krápníků (přepisy slov) pojmenovaných (šipkou od krápníků za další slovo nastoluje změnu na pojmenovaných krápníků. Např. strážce, slon, J.A.Komenský ,....

3. Na nejvyšším vrcholu (později vsunuto Zlatý kůň) jsme viděli koniklec.

4. Koupil jsme si k jídlu párek v rohlíku a jako suvenýr přívěšek a penízek.

5. Ve starém lomu jsme hledali trilobity. Bohužel jsme nic nenašel.

6. Když jsme jeli zpátky tak jsme hráli v autobuse soutěž. Získal jsem 3 body.

Květa

Koněprusy

Osnova

1. Místo výletu: (posléze škrtnuto *Jeli jsme do Koněpruských jeskyň u českého krasu.*)
2. Prohlídka jeskyní: (škrtnuto *V jeskyních byli krápníky stalagmit, stalaglit a stalagnát, brčko.*)
3. Chráněná KO: (škrtnuto *Koněprusy jsou CHKO*)
4. občerstvení, suvenýry
5. starý lom- zkameněliny
6. soutěž

Český kras

1. (číslování zřejmě dopsáno později, pod vlivem uč nebo opisuje?) *Koněprusi jsou vesnice (škrtnuto u a dopsáno 6km od) 6 km od Berouna na západ od Prahy (opraveno malé písmeno). Nejvyšší (později připsáno Paní průvodkyně nám řekla, že...) je Zlatý kůň.*
2. *V jeskyních jsou netopýři při vstupu do jeskyně. Byli tam krápníky nazvané Komenský, strážce, slon, stalagmit, stalagtit a stalagnát.* (nevím, k čemu se odkaz váže dále?).*
(Číslování náhle mizí a pokračuje souvislý text s odstavci) *Koněprusi jsou CHKO, a proto jsme nesměli chodit nikam jinam než po vyznačených cestičkách, protože tam byli chráněné rostliny jako koniklec.*

Občerstvení jsem si přivezla z domova, ale koupila jsem si suvenýry

DOPSAT DŮ

a bonbonová náhrdelník.

Našla jsem hodně kamenů na, kterých byla otisklá zvířata nebo mušle. Rozbýjeli jsme kameny, aby jsme našli otisky zvířat. Našli jsme s Kátou a Lídou ve skále otisk zvířata, ale kdyby jsme ten kámen vzali, tak by skála spadla.

Cestou spátky jsme hráli hry. Něco jsme věděla, ale paní průvodkyně mě nevivolala. Nic jsme nevíhrála, ale moc se mi to líbilo.

Ota

Koněprusy

osnova

1. místo výletu
2. prohlídka jeskyní
3. CHKO
4. suvenýry
5. starý lom – zkameněliny
6. soutěž

Koněprusy

(první věta škrtnuta: *Koněprusy jsou jeskyně, které leží na západ od Prahy*)

Koněprusy jsou vesnice 6 km od Berouna na západním směrem od Prahy. V 50. letech prosluly nalezenými jeskyněmi (Koněpruské jeskyně). (škrtnuta další věta : Tyto jeskyně jsme navštívili) Koněpruské jeskyně se staly středem pozornosti všem turistům. Tyto jeskyně jsme včera navštívili s (škrtnuto naši) třídou C. Prohlídka trvala asi hodinu. Průvodce nás upozornil na varhany, tenká a dutá brčka, na krápníkovou výzdobu po názvem městečko. Upozornil nás také na vánoční jeskyni a také na největší krápník v ČR, který se bohužel

rozpadl vlivem zemětřesení. Jednotlivé (škrtnuto jeskyně) místnosti jeskyně byly pojmenovány podle objevitelů Jeden z nich byl 13letý chlapec,

DOPSAT DŮ

který se proplazil štolou plazivkou a lekl se tam krápníku, který pojmenoval Strážce. V této místnosti byly také krápníky v podobě slona a panenky. Po prohlídce jsme šli směrem k autobusu a paní průvodkyně nám ukazovala chráněné rostliny: koniklec, kavil, machnu. Největší kopec se jmenuje Zlatý kůň. Celé Koněprusy patří do Českého krasu.

Kateřina

osnova

1. místo viletu
2. prohlídka jeskyní
3. chráněná krajinná oblast
4. občerstvení a suvenýry
5. starý lom skameněliny
6. soutěže v autobuse

Český kras

Jeli jsme na polodenní výlet. Cesta rvala 45 min. Jeli jsme do Koněpruských jeskyň. Koněprusi jsou malá vesnička 6 km od Berouna na západ od Prahy. V autobuse nám paní průvodkyně řekla něco o tom co budeme dělat, ale řekla nám že ty jeskyně byly objeveny v 50. letech a že v okolí těch jeskyň je chráněná oblast.

Když jsme vešli do jeskyň přivítali nás netopíři, který viseli nad našimi hlavami. V jeskyni nás provázela paní průvodce. Vyprávěl nám dějiny kaží (asi každý) krápník a každou jeskyňku dozvěděli jsme se že jsou stalagmity, stalagnity a stalagnáty to jsou krápníky které rostou ze stropu, ze zemi a spojení.

Potom jsme vyšli na nejvyšší místo chráněné krajinné oblasti tam jsme viděli několik druhů chráněných rostlin

Potom jsme svacili

Petr Kob.

Vyprávění

Osnova

1. *Místo výletu v 50 letech, vapencovitě
2. Prohlídka jeskyní * netopír, plaz - kosti
1. Chko
2. Občerstvení, suvenýry
3. Starý lom – zkameněliny
4. soutěž

Koněprusy jsou součástí českého krasu blízko Berouna asi 6 km. (značka pro odstavec). když jsme přijeli na parkoviště dali jsme si sváču a potom jsme se vydali do jeskyň kde rostly krápníky shora, dola a spojené. Prošli jsme do druhého patra, ale tam nám průvodce zhasnul. Na schodech bylo 82 schodů. V jeskyních byly pěkné útvary naor. (městečko, žebra...) Také jsme viděli penězokazecovou dílnu.*

Pak jsme vyšli na horu Zlatý kůň, tam rostly chráněné rostliny.

Potom jsme sešli na parkoviště Zde jsme nakoupili suvenýry a doplnili kalorie.

Po sváče jsme se vydali do starého lomu. zde jsme našli zkameněliny. Zdeněk si tam vzal kladívko, které asi všichni využili. Já jsem našel obtisk mušle.

(Dopsat DÚ)

Potom jsme se vrátili na parkoviště a jeli jsme do Prahy – cestou jsme hráli hry.

1 jeskyně vznikly v 50. letech a jsou vápencovité.*

2 Na začátku byli tři netopýři*

13 letý hoch objevil jeskyni cestou, kterou se sem dostal se jmenuje plazivka. Našly se tam kosti zvířat, opičky, raka, nosorožce, koně, čelisti člověka

3 koniklec, kivil, mochna*

Michal

Vyprávění

Koněprusy

1) Místo výletu

2) prohlídka jeskyní

3) chráněná KO

4) občerstvení, suvenýry

5) Starý lom – zkameněliny

6) soutěž

Už od rána jsem se těšil. Než přijel autobus povídal jsme si s kamarády. V autobuse nám paní průvodkyně jak to asi na místě bude vypadat a že je to naza (škrtnuto a opraveno) na západ, asi 6 km od Berouna. V 50. letech ty jeskyně objevili dělníci. Když jsme tam přijeli průvodčí nás vzal do jeskyně a popisoval nám různé místnosti. Také nám ukázal co to je stalagtit, stalagmit a stalagnát. Potom asi schválně zhasnul světlo, aby jsme viděli jaké to tam bylo ve tmě. Po východu z jeskyně jsme šli na vrch Zlat. kůň (zkráceno, protože dopisoval později a měl málo místa) CHKO a ukazovali jsme si chráněné rostliny. Poté jsme si koupili nějaké jídlo a suvenýry a šli jsme do starého lomu, kde jsme si vykopávali různé zkameněliny. Na cestě zpátky jsme hráli soutěže a sbírali body. přijeli jsme zpět asi ve 12.45.

dopsat dÚ

**1) Je to 6 km od Berouna v malé vesnici Koněprusy. je tam vrch Zlatého koně*

**3) je tam chráněná rostlina mochna, kivil, koniklec.*

**4) koupil jsem si tam přívěšek na krk a minci.*

Barbora

Koněprusy

Osnova

1. Místo výletu

2. Prohlídka jeskyní

3. CHKO

4. Občerstvení, suvenýry

5. Starý lom – zkameněliny

6. Soutěž

Koněprusy jsou součástí Českého krasu. Vydali jsme se na západ od Prahy. Tato vesnice leží 6 km od Berouna, kde jsou také jeskyně, které objevili dělníci v 50 letech. Nejvyšší kopec v této oblasti je Zlatý kůň.

Prohlídka jeskyní trvala asi 1 hodinu. Byli jsme v 1. patře a nakonec jsme vyšli nahoru točitými schody. Prohlíželi jsme krápníky například: Strážce, Slona, Panenku. Také jsme

házeli peníze do místnosti, kde dříve vyráběli mince. Viděli jsme netopýra a bylo tam hodně vlhko.

Když jsme vyšli z jeskyní, šli jsme na nejvyšší vrchol Koněprus. prohlíželi jsme is chráněné rostliny Koniklec, Mochna (vloženo Kavid), které však nebyly ještě rozkvetlé.

*(škrtnuta celá věta: *2. jednu jeskyni objevil dříve 13 letý chlapec. Dopsat za DÚ)*

Pěkně nám vyhládlo, tak jsme se občerstvovali a koupili suvenýry.

Když jsme se najedli, šli jsme do starého lomu, kde jsme hledali zkameněliny. Roztloukávali jsme kameny a dívali se, kde jsou obtisky trilobity. když jsme dojížděli autobusem, hráli jsme soutěže.

Martin

Koněprusy

Osnova

- 1. Místo výletu*
- 2. Prohlídka jeskyní*
- 3. CHKO*
- 4. Občerstvení, suvenýry*
- 5. Starý lom – zkameněnliny*
- 6. Soutěž*

(škrtnuto úplně: Koněpruska vesnice leží ž km zapadně od Berouna. Vyděli jsme hodně krapniku ktero jse různě jmenovaly např: varhany, stražce, slon. panenka atd. Do Koněpruských jeskin jezdí hodne lidi

Koněpruska jeskyně ježí 6 km zapadne od Berouna. projeli jsme asi v 9 hodin.)

Koněprusy jsou proslaveni svímy Koněpruskými jeskyněmy. Leží zapadně 6 km od Berouna. Prijeli jsme asi v 9 hodin. Pak jsme si hráli na okraji lesa a za 15 minut jsme šli do jeskin. Když jsme přišli do jeskyně, viděli jsme 3 netopíry. Poto jsme sli dal a vuidely jsme krapniky které jse různé jmenují například : panenka, slon, stražce, varhany. Jeskyni jsme chodili asi 30 min.

Dominik

Osnova

- 1. Místo výletu*
- 2. Prohlídka jeskyní*
- 3. CHKO*
- 4. Občerstvení, suvenýry*
- 5. Starý lom – skameněliny*
- 6. Soutěž*

(začátek, který zřejmě vznikl ve škole, postupně celý přeškrtnut:

- 1. Koněpruské jeskyně u Berouna jsou u Berouna. Leží v Českém krase. Koněpruská vesnička je proslavena Koněpruskou jeskyní*
- 2. Prohlídky trvala asi 1 hod. Oběvena v 50. letech. Hodně krápniku rostou ze z hora a z dola a také spojené.*
- 3.)*

Koněpruska vesnička je proslavna Koněpruskou jeskyní. Leží v Moravském krasu

1. *Do Koněprus jsme dojeli v 9 hod. Posilnili jsme se a vydali jsme se s průvodcem do jeskyních. Hned nás přivítali 3 netopiři. (škrtnuto pak s průvodcem jsme šli do jekyně. Prohlídka trvala 1 hod *)*

Šli jsme dál a průvodce nám toho málo vyprávěl. Dál nám průvodce zhasnul aby jsme věděli jaký to tam je v tmě. Také jsme šli po dlouhým zatočených žlutých schodů. Pak jsme šli na vrchol zlatý kuň. 3. Nesměli jsme trhat ani šlapat po chráněných kytkách např koniklce a mochna.

4. Po skončení prohlídky jeskyn a louky jsme šli dolů se občerstvit a koupit si nějaký suvenir.

5. Jak jsme posvačily dokoupili vedoucí zájezdu nám oznámil že půjdem hledat skameněliny do starého lomu.

6. Při návratu do Prahy jsme hráli nějakou hru a nejvíce z naší třídy získal bodů Petr Král měl 5 bodů.

Petr Kr.

Koněprusy

Osnova

1. *místo výletu*
2. *prohlídka jeskyní*
3. *CHKO*
4. *Občerstvení a suvenýry*
5. *starý lom skameněliny*
6. *Soutěž*

*Včera jsme po osmé hodině vyjeli autobusem na výlet do Kněžpruských jeskyní. V autobuse nám paní průvodkyně řekla * něco o Koněpruských jeskyních a o lidech kteří se o objevení jeskyní zasloužili.*

Když jsme dorazili na místo nasvačili jsme se a vyrazili jsme kolem kopce zlatý kuň a Čertových schodů do jeskyní. V jeskyních jsme vydali stalagtity to jsou krapníky co rostou ze stropu stalagnity rostou od země a stalagnáty ty jsou spojené.

Mezi krapníky v Koněpruských jeskyní patří večná touha to jsou krapníky které se nikdy nespojí, strážce, slon, panenka, Jan Amos Komenský a Koněpruské růžičky. Potom jsme prošli kolem místa kde kovokazci razili falešné peníze.

** Když jsme vyšli z vapencových jeskyní šli jsme se podívat na chráněné rostliny například : koniklec, atd. kávil a mochna*

** Objeveny v 50 letech*

** Prošli jsme kolem kostí nalezeny v jeskyních*

Dopsat DÚ

Po prohlídnutí chráněných rostlin jsme se šli občerstvit do občerstvení a k stánku se suvenýry. Koupil jsme i přívěšek a peníze

Když jsme dosvačili tak nás paní průvodkyně do starého lomu kde jsme hledali skameněliny asi 50 minut jsme se přehrabovali v kamenech z druhohor. Našel jsem tři kousky stonků z přesliče a optisk nějakého živočicha, ale pouze 1/3.

Když uteklo 50 minut jako voda museli jsme už nastoupit do autobusu a namířit na východ do Prahy od Koněpruských jeskyní až na okraj Prahy se táhne velká skála která se jmenuje podle Paleontologa Barandeho taky jsme hráli soutěž a otázky. za každou správnou odpověď byl 1 bod. Já jsme měl 5 bodů a dostal jsme penízek z koněpruských jeskyní.